

Kinnitatud osakonnajuhataja
otsusega

NOORTEGARANTII TUGISÜSTEEMI UURING

Tehniline kirjeldus

MÕISTED

Käesolevas dokumendis tõlgendatakse mõisteid järgmiselt:

ABIVAJAV NOOR – 16–26-aastane isik, kes noortegarantii tugisüsteemi (edaspidi NGTS) seiresüsteemi raames ja riiklike registrite andmetel vastab kõigile sotsiaalhoolekande seaduse §-s 151 sätestatud tingimustele: ei õpi; ei tööta; ei ole töötuna arvel; ei ole tuvastatud puuduvat töövõimet või üle 80% töövõime kaotust; ei saa töötamise toetamise teenust; ei tegele ettevõtlusega; ei saa hüvitist alla 1,5-aastase lapse kasvatamise eest; ei kanna vangistust või eelvangistust; ei viibi asendus- või kaitseväeteenistuses.

EBASOODNE OLUKORD JA SELLEST VÄLJUMINE – noore eluolukord, kus üks või mitu individuaalset, perekondlikku, sotsiaalset, tervislikku või majanduslikku tegurit piiravad tema võimalusi osaleda hariduses, tööturul või ühiskonnaelus võrreldes tema eakaaslastega. Ebasoodsast olukorrast väljumine tähendab, et varasemad osalust piiravad olukorrad ei takista enam olulisel määral tema õppimist, töötamist või ühiskonnaelus osalemist.

JUHTUMIKORRALDUSLIK LÄHENEMINE – metoodiline lähenemine, mille keskmes on noore vajadustest lähtuv terviklik ja koordineeritud tugi. Juhtumikorraldusliku lähenemine NGTS-is ühendab abivajaduse hindamise, eesmärkide seadmise, erinevate tugimeetmete planeerimise ja rakendamise, eri osapoolte vahelise valdkonnaülese koostöö ja tegevuste koordineerimise ning järjepideva seire ja toe kohandamise.

JUHTUMIPLAAN – abivajavale noorele pakutavaid tegevusi ja tegevuste ajakava kirjeldav dokument Sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregistris (edaspidi STAR), mille juhtumikorraldaja koostab koostöös noorega ja teenuseosutajaga. NGTSis rakendatakse juhtumiplaani multiprobleemsete juhtumite korral, kui probleemide lahendamisse kaasatakse erinevaid osapooli (võrgustikuliikmeid).

JUHTUMIPÕHINE – konkreetse noore vajadustest, eesmärkidest ja abivajadusest lähtuv tegevus või koostöö, mille käigus kavandatakse ja rakendatakse juhtumi lahendamiseks vajalikud tegevused ning kaasatakse juhtumi lahendamiseks asjakohased osapooled ja ressursid.

(NOORTENI) JÕUDMINE – tegevused, mille eesmärk on tuvastada (1) tuge vajavad noored, luua nendega kontakt (2) ja toetada kaasamist (3) ning jõudmist (4) sobiva abi/toe, teenuse, haridus- või töövõimaluse juurde. Reaalne nooreni jõudmine võib toimuda vahetu kontakti (sh noor tuleb ise), teavitustöö, koostööpartnerite ja lähivõrgustiku suunamise, võrgustikutöö või andmepõhise seire kaudu.

JÄRELTUGI – noorte heaolu spetsialisti poolt pakutud üks-ühele nõustamine või tema poolt vahendatud tegevus või teenus, mida noorel on võimalik saada peale esialgse koostöö lõppu, sh uute vajaduste ilmnedes. NGTS ressursside vaatest on arvestatud, et järeltugi võib toimuda vähemalt kuus kuud.

(KOV-i, MAAKONDLIK) KOORDINAATOR – maakonna- või KOV-ülene spetsialist/võtmeisik, kes vastutab NGTS-i teenuste strateegilise juhtimise ja arendamise eest. Tema ülesanne on korraldada ja toetada noorte heaolu spetsialisti noorte töö-, hariduse- ja koolitusvõimaluste leidmisel, tagades NGTS-i tõhusa rakendamise kokkulepitud piirkonnas. Lisaks koordineerib ta kokkulepitud piirkonnas erinevate osapoolte (nt omavalitsused, haridusasutused, töötukassa, noorsootöö organisatsioonid, tööandjad) koostööd.

KOOSTOIME – erinevate võrgustikuliikmete eesmärgistatud ning koordineeritud tegutsemine, mille tulemusel moodustuvad noorele pakutavad tegevused ja teenused tervikliku toetussüsteemi ning saavutatakse suurem mõju noore arengule ja toimetulekule kui üksikute sekkumiste rakendamisel eraldi.

KOOSTÖÖMUDEL – NEET-olukorras ja NEET-olukorra riskis noorte toetamisega seotud osapoolte koostöö põhimõtted, rollid ja tegutsemise etapid kohalikul tasandil (Koostöömodel KOVidele)¹.

KOOSTÖÖPARTNER – juhtumipõhiselt (noorte heaolu spetsialisti poolt) valitud asutused (nt Eesti Töötukassa, Sotsiaalkindlustusamet, noortekeskused, sh noorsootöö võimalused, Politsei- ja Piirivalveamet jmt), kes pakuvad piirkonnas noorele toetusi ja teenuseid.

(NGTS) KOOSTÖÖVÕRGUSTIK – kohalikul tasandil moodustatud koostööorgan osapoolte esindajatest koostöömodeli² strateegiliseks juhtimiseks ja sihtrühma noorte vajaduste lahendamiseks.

LAHENDUSVAJADUS – noore enda poolt ja/või teiste inimeste nagu tema lähedaste või spetsialistide poolt tajutud vajadus, mille lahendamata jätmine võib tuua kaasa noore sattumise NEET-olukorda või selles püsimise.

LIHTMENETLUS – abivajavale noorele pakutava toe kirjeldav dokument Sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregistris. Lihtmenetlust rakendatakse NGTSis lühiajalise ja pigem ühe valdkonnasisese toe pakkumisel.

NGTS SEIRESÜSTEEM – elektrooniline tööriist Sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregistris, mis võimaldab kaks korda aastas saada infot piirkonna 16–26-aastastest potentsiaalselt abivajavatest noortest. NGTS seiresüsteem moodustab automaatselt potentsiaalselt abivajavate noorte nimekirjad koos kontaktandmetega.

NEET-OLUKORRAS NOOR – Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise kokkuleppe alusel on noor vanuses 15–29, kes ei õpi, ei tööta ega osale koolitusel (NEET - „not in education, employment or training“). Seejuures võib noor osaleda koolitustel, nt töötukassa tööturukoolitused vm lühiajalised koolitused, mis ei ole tasemeõpe. NGTS puhul tõlgendatakse NEET-olukorras noortena noori, kes on haridus- ja tööalastes üleminekutes³, et vajadusel võimaldada neile enne hõivesse liikumist esmalt ebasoodsast olukorrast väljumist. Sekkumise fookuses on peamiselt noored vanuses 16–29.

NEET-OLUKORRA RISKIS NOOR – noored, kes on ametlikult seotud mõne haridusasutuse, tööandja või täiendkoolitajaga, ent kes on enda või mõne teise osapoole hinnangul NEET-olukorda sattumise riskis ilma selge lahenduseta sellest kiirelt väljuda.

NOORTEGARANTII – noortegarantii on kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide võetud kohustus, millega tagatakse, et 15–29-aastased noored saavad kas kvaliteetse tööpakkumise, täiendusõppe, õpipoisiõppe või praktikapakkumise nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või haridussüsteemist lahkumist.

NOORTEGARANTII TUGISÜSTEEM (NGTS) – juhtumikorralduslik meede peamiselt 16–29-aastastele noortele, kes on haridus- ja tööalastes üleminekutes või NEET-olukorda sattumise riskis noortele suunatud näidustatud sekkumine, mida rakendatakse kohaliku omavalitsuse tasandil noore individuaalsete vajaduste hindamise alusel ning mille eesmärk on toetada noore naasmist haridusse, tööturule või muusse eesmärgipärasesse tegevusse. Näidustatud tähendab siinkohal, et see on suunatud noortele, kellel on suurem risk probleemi kujunemiseks või on probleem juba osaliselt ilmnunud ja

¹ https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Koost%C3%B6%C3%B6mudel%20KOVidele_0.pdf

² https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2023-02/Koost%C3%B6%C3%B6mudel%20KOVidele_0.pdf

³ Noored, kes on hetke eluolukorra või muude asjaolude tõttu ajutiselt haridusest ja tööturult eemal ning kelle olukorra leevendus või lahenumine loob eeldused edasiseks liikumiseks haridusse, töö- turule või muudesse eneseteostuslikesse tegevustesse (Paabart, 2026).

NGTS, kui sekkumine aitab ennetada probleemi edasist süvenemist ja muude seotud probleemide tekke vältimist.

NOORTE HEAOLU SPETSIALIST (NHS) – kohalikul tasandil töötav spetsialist, kes toetab juhtumikorralduse põhimõtetel NEET-olukorra riskis või NEET-olukorras noori, et nad jõuaksid või püsiks id haridus- ja/või tööelus või väljuks id ebasoodsast olukorrast. Kokkuleppel koordineerib NHS kohaliku omavalitsuse temaatilist koostöövõrgustikku.

PERSONAALNE TEGEVUSPLAAN – noore ja spetsialisti koostöös koostatud individuaalne plaan, mis kirjeldab noore eesmärke, kokkulepitud tegevusi, vajalikke tugimeetmeid, vastutajaid ja tähtaegu eesmärkide saavutamiseks. Tegevusplaani kirjeldust Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregisteris nimetatakse juhtumiplaaniks.

SEIRESISENE NOOR – 16–26-aastane mitteaktiivne noor, kelle andmed jõuavad riiklike registrite baasil läbi NGTS seiresüsteemi kaks korda aastas kohalikesse omavalitsustesse.

SEIREVÄLINE NOOR – 16–29-aastane noor, kes riiklike registrite andmetel ei pruugi vastata potentsiaalselt abivajava noore tingimustele ja keda seiresüsteemi alusel ei tuvastata, kuid kes soovib abi.

SOBIV TUGI – noore individuaalsetele vajadustele, eesmärkidele, olukorrale ja arenguvajadustele vastav abi, teenus, meede või tegevus.

STAR (Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister) – elektrooniline töökeskkond peamiselt sotsiaaltöö spetsialistidele klientidega tehtava töö korraldamiseks ja dokumenteerimiseks⁴. NGTS seiresüsteemi moodul asetseb STARis.

(NOORTE) TOETAMINE – noore lahendusvajadustest lähtuv tegevus, mille eesmärk on tugevdada tema toimetulekut, heaolu, arengut ja eesmärkide saavutamisel.

VARAJANE MÄRKAMINE – süstemaatiline valdkondadeülene tegevus võimalike riskide, toevajaduste või probleemide esmaste tunnuste tuvastamiseks võimalikult varases etapis.

VÕRGUSTIKULIGE/ VÕRGUSTIKUPÕHINE SÜSTEEM – asutused, kes ennetava või toetava funktsionaalsuse vaatest tegelevad või pakuvad teenuseid NGTS sihtgrupi noortele.

VÕRGUSTIKUTÖÖ – kokkulepitud eesmärkidel süstemaatiliselt toimuv asutuste vaheline koostöö, milles sisaldub ühine kitsaskohtade kaardistamine, analüüsimine ja kirjeldamine, võimalike lahenduste leidmine, olemasolevate ressursside jagamine ja juhtumipõhine aktiveerumine. Võrgustikutöö saab NGTS vaatest toimida nii asutuste, omavalitsuse, piirkonna, maakonna kui ka riiklikul tasandil ning selle aluseks on “Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele”.

ÕPPIVA ARENGUPROGRAMMI LÄHENEMINE – sotsiaalse innovatsiooni lähenemisel põhinev poliitikakujundamise viis, mis võimaldab katsetada ajaliselt piiritletud, kuid püsivale lahendusele suunatud tegevusi. Selle eesmärk on koos ökosüsteemiga kujundada, katsetada ja kohendada tegevusi. Protsessi käigus teenuse elluvijate ja noortelt kogutud kogemuslik teadmine on aluseks edasisele teenuse riiklikule arendamisele ja laiendamisele.

⁴ <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/spetsialistile-ja-koostoopartnerile/star>

1. SISSEJUHATUS

Hanke objektiks on Euroopa Sotsiaalfond+⁵ist toetatava toetuse andmise tingimuste „Noorte, kes ei õpi ega tööta, ja tervise tõttu tööturul haavatavamas olukorras olevate inimeste tööturul toetamine” alategevuse 4.1.7 vahenditest planeeritav **Noortegarantii tugisüsteemi**⁵ (*edaspidi NGTS*) uuring.

NGTS on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (*edaspidi MKM*) poolt koordineeritav teenus, mis toetab kohalikul tasandil haavatavas olukorras noori, aidates neil leida sobivaid õppimise, töötamise või muude arenguvõimaluste teid. Tegemist on ühe alategevusega Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide poolt kokkulepitud **noortegarantiis**.

Uuringus analüüsitakse NGTSi tänast toimimist noorte toetamisel ning hinnatakse, millist väärtust see eri osapooltele loob. Tellitava uuringu keskmes on **noorteni jõudmine**, noorte **toetamise** teekonnad, NGTS rakendamise õppetunnid ja NGTS lisandväärtus.

Soovime uuringuga mõista, kas NGTS jõuab nende noorteni, kelle jaoks see on kavandatud, kuidas toetab NGTS praktikas noori (sh millised on kohalike omavalitsuste kogemused ja praktikad noorte toetamisel NGTS raames), millised mehhanismid toetavad või takistavad kestva tulemuse saavutamist, millist väärtust NGTS KOVis ja riigis loob ning kuidas selle rakendamist toetada.

Varasemalt on NGTS rakendamise ja mõjuanalüüs teostatud 2021. aastal⁶ ja ministeeriumi endapoolne lühianalüüs 2023. aastal⁷.

⁵ Sinises paksus kirjas märgitud sõnade puhul on leitavad mõistete selgitused (märgitakse esimesel korral)

⁶ Käger, M., Õunapuu, T., Kivistik, K., Tambur, M., Kaldur, K. (2020). Noortegarantii tugisüsteemi rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs. Lõpparuanne. MTÜ Balti Uuringute Instituut ja OÜ LevelLab. Sotsiaalministeerium.

⁷ Noortegarantii tugisüsteemi pilootprojekti 2021-2023 taipamised. (2023). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Sotsiaalkindlustusamet.

2. UURINGU KONTEKST JA UURIMISPROBLEEMI KIRJELDUS

2.1 Noortegarantii tugisüsteemi lühikirjeldus (pikemalt vt Lisa 1)

NGTS on riiklikult koordineeritud ja kõikide kohalike omavalitsuste poolt rakendatav teenus, mis toetab haavatavas olukorras noori, aidates neil leida sobivaid õppimise, töötamise või muude arenguvõimaluste teid⁸. Kohaliku omavalitsuse (KOV) poolt elluviidava teenuse eesmärk on tagada, et ükski noor ei jääks üksi ja ilma abi ning toeta. NGTS arendustööks kasutatakse **õppiva arenguprogrammi lähenemist**.

NGTS koosneb infosüsteemi (*edaspidi NGTS seiresüsteem*) lahendusest ja juhtumikorraldusest. NGTS seiresüsteemi abil tehakse päring riiklikesse registritesse (*täpsemalt vt Lisa 1*), tänu millele saab kohalik omavalitsus seirenimekirja koos kontaktandmetega oma piirkonna 16–26-aastastest potentsiaalselt **abivajavatest noortest**, kes ei kajastu vastavates registrites (**seiresisesed** noored). Saadud kontaktide kaudu teavitatakse noort tema võimalustest ja pakutakse vajadusel tuge. **Võrgustikutöö** kaudu jõutakse ka **seireväliste** noorteni vanuses 16–29.

Kuigi NGTSi fookuses on peamiselt 16–29-aastased noored, on perioodil 2023–2027 avatud taotlusvoor⁹ toel (*täpsemalt vt Lisa 1*) võimalik erandkorras toetada sihtrühma veelgi laiemalt. Ennetavat tuge saavad ka noored vanuses 13–15. Käesoleva uuringu fookuses on aga eelkõige noored vanuses 16–29.

Noorteni jõudmisel mängib kesksel rollil KOVi spetsialist (üldjuhul **noorte heaolu spetsialist**), kes toetab noort individuaalselt ning koordineerib erinevate tugiteenuste ja **koostööpartnerite** panust. NGTSi seiresüsteemiga on liitunud kõik 78 kohalikku omavalitsust.

2.2 NGTS loomise vajalikkus ja toimunud muudatused

NGTSi hakati arendama 2016. aastal Sotsiaalministeeriumis eesmärgiga luua KOVidele elektrooniline tööriist, mis võimaldab registriandmete põhisel saada infot piirkonna noortest, kes võivad potentsiaalselt abi vajada¹⁰. 2018. aastal käiku läinud registripõhine süsteem keskendus KOVides peamiselt 16–26-aastaste potentsiaalselt abivajavate noorte tuvastamisele registriandmete põhjal (NGTS seiresüsteem), nendega kontakti võtmisele ja juhtumikorralduse kaudu toetuse pakkumisele¹¹. NGTSi rakendamist ja mõju käsitlev viimane, 2020. aastal koostatud analüüs keskenduski registripõhisele mitteaktiivsete noorte tuvastamisele ning

⁸ <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/ngts>

⁹ <https://rtk.ee/noorte-korge-toohoive-taseme-saavutamine-ja-hoidmine>

¹⁰ Mitteaktiivsete all mõistetakse siinkohal noori, kes registriandmete alusel ei õpi, ei tööta, ei ole töötuna arvel, kel ei ole tuvastatud puuduvat töövõimet või üle 80-protsendilist töövõime kaotust, kes ei saa töötamise toetamise teenust, ei tegele ettevõtlusega, ei saa hüvitist alla pooleteiseaastase lapse kasvatamise eest, ei kannu vangistust või eelvangistust, ei viibi asendus- või kaitseväge teenistuses.

¹¹ Noortegarantii tugisüsteemi loomise taustalugu on kirjas Noortegarantii tugisüsteemi pilootprojekti 2021–2023 taipamiste dokumendis, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2026-03/Noortegarantii-tugisusteemi-arendustoo-2022-3.pdf>

süsteemi esialgsele toimimisloogikale. Sellest analüüsist lähtunud muudatusettepanekud on paljuski tänaseks ellu viidud¹². Samuti on muutusteks sisendit andnud ka noored ise, väljendades oma vajadusi ja ootusi¹³. Aastate jooksul on NGTS märkimisväärselt muutunud nii sihtrühma kui ka tööviiside osas. Rõhk on süsteemis liikunud koosloomelisemale õppiva arenguprogrammi lähenemisele¹⁴, valdkondadeülesele võrgustikutööle ning **varasemale märkamisele** (täpsemalt vt Lisa 1).

NGTS toimib täna mitmetasandilise süsteemina. Riiklikul tasandil korraldab ja koordineerib teenuse toimimist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium¹⁵ koostöös Sotsiaalkindlustusametiga. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium vastutab Noortegarantii tugisüsteemi õigusraamistiku ja arendustööks vajalike ressursside eest. Sotsiaalkindlustusamet toetab KOVe NGTS seiresüsteemi arendusega, juhendite, koolituste jt toetavate tegevustega. Kohalikul tasandil vastutab teenuse rakendamise eest kohalik omavalitsus.

Teenuse igapäevaseks elluvijaks on KOVi noorte heaolu spetsialist, kes toetab noort individuaalselt ning koordineerib juhtumikorraldust ja võrgustikutööd¹⁶. Valdkondadeülene võrgustik¹⁷ aitab haavatavas olukorras noori märgata, pakub **juhtumipõhiselt** noorele vajalikke teenuseid ning teeb koostööd ka laiemalt piirkondlike kitsaskohtade kaardistamiseks ja lahendamiseks.

Noore vaatest koosneb NGTS täna peamiselt neljast osast: nooreni jõudmine, valdkondadeülene võrgustikutöö, noore toetamine ja **järeltugi** (vt joonis 1). Info NGTSi sihtrühma kuuluvate noorte kohta jõuab noorte heaolu spetsialistini lisaks NGTS seiresüsteemile ka võrgustikutöö kaudu. Samuti on võimalik, et noor pöördub ise või teeb seda tema pereliige. Selline mitmekesine lähenemine tagab, et võimalikult vähe noori jääks märkamata.

Noore nõusolekul teenusel osaleda koostab NHS koostöös noorega **personaalse tegevusplaani**. Selle koostamisel ja elluviimisel toetab NHS noort kogu protsessi vältel. Tuge pakutakse vajadusel ka noore lähivõrgustikule ehk noort igapäevaselt ümbritsevatele isikutele (nt pere, hooldaja, sõbrad, klassikaaslased, töökaaslased jne). Tegevusplaani elluviimisesse kaasab NHS vajadusel NGTSi **võrgustikuliikmed**, kes pakuvad noorele **sobivaid** teenuseid. Kuigi noorte tööturule või haridusse jõudmine on ühed peamised NGTSi eesmärgid, võib süsteemi pidada noore toetamisel edukaks ka juhul, kui noor väljub **ebasoodsast olukorrast** või leiab muu viisi ühiskonnas osalemiseks.

¹² <https://www.ibs.ee/publikatsioonid/noortegarantii-tugisusteemi-rakendamise-moju-ja-tulemuslikkuse-analys/>

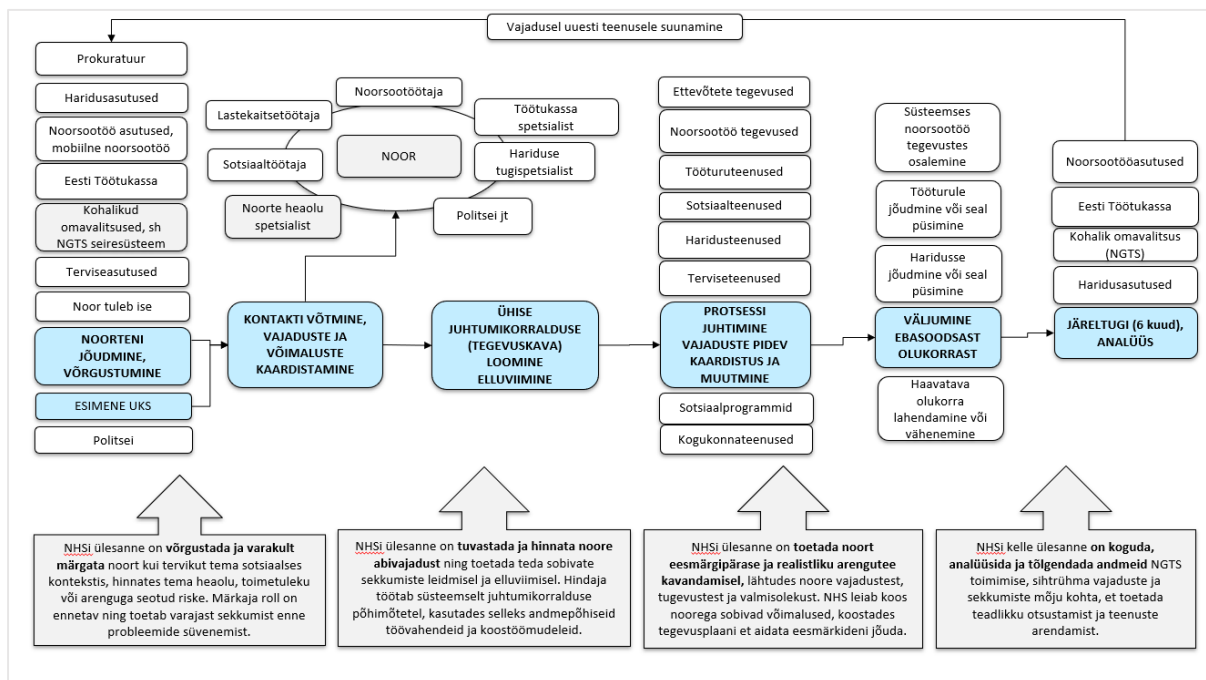
¹³ Riigikogu Toimetiste artikkel, <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2025/11/RiTo-52.pdf> (lk 93-104)

¹⁴ Õppiva arenguprogrammi lähenemine võimaldab katsetada ajaliselt piiritletud, kuid püsivale lahendusele suunatud tegevusi, mille eesmärk on koos ökosüsteemiga kujundada, katsetada ja kohendada tegevusi. Protsessi käigus teenuse elluvijate ja noortelt kogutud kogemuslik ja tõendustloov teadmine on aluseks edasisele arendamisele ja laiendamisele (Paabert, 2026).

¹⁵ Alates 2022 liikus NGTS koordineerimine SoMist MKMi.

¹⁶ Noorte heaolu spetsialist lähtub oma töös NGTSi juhtumikorraldusliku mudeli juhiseist ja noorte heaolu spetsialisti pädevusraamistikust (vt Lisa 3).

¹⁷ NGTSis toimub koostöö spetsialistide vahel seitsmes valdkonnas: tervise-, noorte-, sotsiaal-, siseturvalisuse-, kultuuri-, töö- ja karjääri- ning haridusvaldkonnas.

Joonis 1. Noorte heaoluspetsialistide roll ja noore liikumine NGTSis (allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2026)

Käesoleva uuringu fookuses on NGTSi toimimine ja eelkõige kui noore vajadustest lähtuv **juhtumikorralduslik** ja valdkondadeülene **võrgustikupõhine süsteem**, mis võimaldab NHSil potentsiaalselt abivajavatest noortest teadlikuks saada, nendega kontakt luua ja koordineerida sobiva toe pakkumist. Kuigi NGTSi toimimine sõltub suuresti sellest, millised teenused ja koostöövõimalused on riigil ja kohalikel omavalitsustel noorte toetamiseks olemas ja milline on nende teenuste kvaliteet, keskendub käesolev uuring eelkõige NGTSi toimimisele, sealhulgas juhtumikorralduse, võrgustikutöö ja koostöö korraldusele.

2.3 NGTSi elluviimisega seotud avatud taotlusvoor

NGTSi elluviimise rahastamine kohalikul tasandil toimub peamiselt kahel viisil, KOV enda eelarvest ja teiste võimalike lisaressursside toel.

78st omavalitsusest 72 rakendab NGTSi meetme “Noorte kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine”¹⁸ toel (täpsemalt vt Lisa 1). 2026. aasta mais on alanud meetme teine taotlusvoor. Mõlema taotlusvooru eesmärk on parandada noorte tööalast konkurentsivõimet ning nad tööle aidata või haridussüsteemi lõimida ja vähemalt 25% teenusesse sisenenud noortest peab jõudma kuue kuu jooksul peale NGTSi teenusest väljumist tööturule.

KOVide toetamisel kasutatakse vastavushindamise lähenemist, mille käigus kontrollitakse selle vastavust eelnevalt ühisloomes koostatud kriteeriumitele. See võimaldab igal taotlejal vastavalt kriteeriumitele luua oma piirkonna tarbeks sobiliku tugisüsteemi mudeli. Hindamise eesmärk ei ole taotluste omavaheline võrdlemine ega paremusjärjestuse moodustamine, vaid toetuse andmise tingimustele vastavate taotluste väljaselgitamine.

¹⁸ <https://rtk.ee/noorte-korge-toohoive-taseme-saavutamine-ja-hoidmine>

Esimesed KOVid alustasid meetme esimeses taotlusvoorus kokkulepitud põhimõtete (**koostöömudel**) kaudu töötamist 2023. aasta ja viimased 2025. aasta lõpus. Seega on KOVid NGTSi elluviimist alustanud erinevatel aegadel ning ka NGTSi toimimine ja pakutavad tugiteenused ja nende ulatus ja võimekus võivad piirkonniti erineda.

2.4 Uurimist vajavad probleemkohad

2021.aastal läbi viidud NGTS rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs leidis, et üldjoontes on NGTS olnud tulemuslik ning selle rakendamine koos tugimeetmetega on aidanud noortel oluliselt paremini tööle ja/või õppima suunduda¹⁹. Perioodil 2021–2023 toimunud muudatuste järel (vt ülal ptk 2.2) puudub aga terviklik hinnang NGTSi toimimisele. Alates 2023.aasta lõpust kuni 2025. aasta lõpuni on avatud taotlusvooru toe kaudu NGTSi sisenenud rohkem kui 3000 noort üle Eesti. Puudub täpsem analüüs sellest, kui tulemuslikult täidab NGTS oma eesmärgi, millised tegurid toetavad või takistavad süsteemi toimimist ning millised aspektid vajavad **süsteemi tõhususe** suurendamiseks jätkuvalt edasiarendamist või muutmist.

1. Hindamata on NGTS-i sihtrühma määratluse asjakohasus (uurimisteema 1)

Peale perioodil 2021–2023 toimunud sihtrühma laiendamist ja täpsustatud kriteeriume ei ole hinnatud NGTSi sihtrühma määratluse asjakohasust ega seda, kas sõnastatud sihtrühma kriteeriumid võimaldavad jõuda kõigi tuge vajavate noorteni. Ebaselge on, kas ja millist abi vajavad noored jäävad jätkuvalt NGTS-i mõjualast välja ning kas sellest tulenevalt oleks vaja sihtrühma määratlust korrigeerida. Samuti on süsteemi tõhusaks toimimiseks vaja paremini mõista, millised tegurid mõjutavad noorte valmisolekut pakutavat tuge vastu võtta ning millised praktikad toetavad või takistavad tulemusliku kontakti loomist noortega.

2. Hindamata on NGTS-i pakutava toe asjakohasus ja tulemuslikkus (uurimisteema 2)

Puudub terviklik ülevaade sellest, milliste **lahendusvajadustega** noored NGTS-i jõuavad, millist tuge ja teenuseid nad süsteemis saavad ning kuidas vastab pakutav tugi nende vajadustele ja ootustele. NGTSi ülesehitus lähtub põhimõttest, et noort toetatakse individuaalselt ning pakutav abi kujundatakse lähtudes noore vajadustest. Samas puudub süsteemne teadmine selle kohta, kuidas noored ise tänast NGTSi kogevad ja kuidas vastab pakutav tugi noorte tegelikele vajadustele. Ebaselge on, millised tegurid toetavad või takistavad noore NGTS-s püsimist, millistel juhtudel katkestatakse osalemine ning millistes olukordades ei ole pakutud tugi olnud noore jaoks piisav või sobiv. Seetõttu puudub terviklik teadmine sellest, millised mehhanismid toetavad või takistavad NGTS-i kaudu kestvate positiivsete tulemuste saavutamist.

3. Kaardistamata on NGTS-i rakendamist toetavad ja takistavad tegurid ning toimivad praktikad (uurimisteema 3)

NGTS-i rakendamine eeldab tõhusat koostööd noore, noorte heaolu spetsialisti, teiste kohaliku omavalitsuse töötajate ning erinevate teenuseosutajate vahel. Arvestades osapoolte

¹⁹ Käger, M., Õunapuu, T., Kivistik, K., Tambur, M., Kaldur, K. (2020). Noortegarantii tugisüsteemi rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs. Lõpparuanne. MTÜ Balti Uuringute Instituut ja OÜ LevelLab. Sotsiaalministeerium.

mitmetasandilisust ja arvukust, puudub täna kõikehõlmav teadmine sellest, millised tegurid osapoolte endi hinnangul takistavad või raskendavad NGTS-i tõhusat ja **mõjusat** rakendamist ning millised seda toetavad. Samuti ei ole süstemaatiliselt kaardistatud, millised koostöö- ja tööpraktikad on osutunud tulemuslikeks ning millest saaksid õppida ka teised osapooled. Seetõttu puudub terviklik ülevaade rakendamise peamistest õppetundidest ja arenguvajadustest, mis võimaldaksid NGTS-i toimimist edaspidi veelgi tõhustada.

4. Puudub süsteemne kaardistus NGTSi loodavast lisandväärtusest (uurimisteema 4)

NGTS-i lisandväärtus teiste KOVi ja riigi pakutavate teenuste kõrval ning selle loodav väärtus indiviidi, kohaliku omavalitsuse ja riigi jaoks ei ole süsteemselt kaardistatud. Puudub terviklik teadmine sellest, kas ja kuivõrd võimaldab NGTS KOVi ja riigi ressursside efektiivset kasutamist ning mil määral toetab NGTS kohalike ja riiklike strateegiliste eesmärkide saavutamist. Lisaks on oluline analüüsida, millised tegurid toetavad ja takistavad NGTSi väärtuse realiseerumist ning millised muudatused aitaksid selle loodavat lisandväärtust ja mõju veelgi suurendada.

3. UURINGU EESMÄRK, UURIMISTEEMAD JA UURIMISKÜSIMUSED

3.1 Uuringu eesmärk ja peamised uurimisteemad

Lähtuvalt uurimist vajavatest teemadest, on uuringu eesmärk analüüsida NGTSi tänast toimimist noorte toetamisel ning hinnata, millist väärtust see eri osapooltele loob.

Tellitava uuringu kesksed uurimisteemad on:

- **NOORTENI JÕUDMINE:** kas NGTS jõuab nende noorteni, kelle jaoks see on kavandatud, milliste noorteni NGTS ei jõua ja mis tegurid seda mõjutavad?
- **NOORTE TOETAMISE TEEKOND:** kuidas toetab NGTS praktikas noori ja millised mehhanismid toetavad/takistavad kestva tulemuse saavutamist?
- **NGTS RAKENDAMISE ÕPPETUNNID:** mis NGTSi juures toimib hästi ja millised kitsaskohad ja miks ilmnevad NGTSi rakendamisel?
- **NGTS LISANDVÄÄRTUS:** millist lisandväärtust NGTS KOVis ja riigis loob ning kuidas NGTS loodavat lisandväärtust toetada ja kasvatada?

3.2 Uurimisküsimused²⁰

3.2.1 Noorteni jõudmine

Noorteni jõudmine: Kas NGTS jõuab nende noorteni, kelle jaoks see on kavandatud, milliste noorteni NGTS ei jõua ja mis tegurid seda mõjutavad?

Uuringu teostajalt oodatakse analüüsi, kuivõrd on NGTS jõudnud noortegarantiis kokkulepitud sihtrühmani ning millised on olnud NGTS kaudu toetust saanud noorte peamised vajadused ja arusaamised toe saamise võimalustest.

Uurimisküsimused:

1. Millise taustaga noored jõuavad NGTSi ja kuidas (nt NGTS seiresüsteem, võrgustikutöö, noore/pereliikme vm osapoole pöördumine vms)?
2. Kelleni NGTS ei jõua ja miks? Kas on noori, keda NGTS täna ei tuvasta, aga peaks (st abivajadus on olemas)?
3. Miks osad noored abi vastu ei võta või toe pakkumise katseid ignoreerivad?
4. Millised praktikad soodustavad või takistavad noortega tulemusliku (noor on valmis abi vastu võtma) kontakti saavutamist?
5. Mis noorte endi vaatest mõjutab nende otsust tuge vastu võtta?

Väljundid: Pakkujalt oodatakse lisaks **raportile peamiste** personade (koondportreede) **loomist**, et visuaalselt kirjeldada noortegarantii tugisüsteemis tuge saavate noorte erinevaid taustu, trajektoore probleemolukorda sattumisel ja võimalikke lahendusvajadusi.

²⁰ Osaliselt on uurimisteemade uurimisküsimustes kattuvust

Loodud persoonasid ja nende visuaale kasutatakse hiljem tugisüsteemiga seotud teavitus-, juhendamise-, hindamis-²¹ ja laiemalt koolitustegevustes.

3.2.2 Noorte toetamise teekond NGTSis

Uurimisteema II: Kuidas toetab NGTS praktikas noori ja millised mehhanismid toetavad/takistavad kestva tulemuse saavutamist?

Uuringu teostajalt oodatakse analüüsi, mis hindab peale esimest analüüsi tehtud noortegarantii tugisüsteemi meetodiliste kokkulepete teostatavust ning tugisüsteemi asjakohasust probleemkohtade lahendamisel kõigi tehnilises kirjelduses nimetatud sihtrühmade lõikes.

Analüüsi toetavad antud dokumendis varasemalt viidatud noortegarantii ja noortegarantii tugisüsteemiga seotud dokumendid. Lisaks on vajadus analüüsida kohaliku tasandi dokumente, mille ulatus tuleb Tellijaga vastavalt pakkumise kirjeldusele eraldi kokku leppida.

Uurimisküsimused:

1. Milliste lahendusvajadustega noored jõuavad NGTSi? Milliste lahendusvajadustega noored pigem ei jõua NGTSi?
2. Kuidas noored NGTSis liiguvad: millist tuge saavad, milliseid teenuseid kasutavad ja millises ajaraamis?
 - 2.1 Kui hästi vastavad olemasolevad teenused noorte vajadustele ning kui kättesaadavad need on noortele ja kui kättesaadavad NHSile? Millised teenused on puudu või millised teenused ei ole kättesaadavad ja kuidas see erineb kohalike omavalitsuste lõikes?
 - 2.2 Milline tugi ja teenused on vajalik tervisest tulenevate (vaimne, füüsiline) toevajadusega noortele? Kas ja kuidas see eristub võrreldes teiste abivajavate noortega?
 - 2.3 Millised on olnud noorte ootused toe saamisele? Kuivõrd on tegelik kogemus neile ootustele vastanud? Kas noor sai soovitud abi?
 - 2.4 Millised on peamised põhjused miks noored NGTSis osalemise katkestavad?
3. Millised on olnud peamised muutused/tulemused noorte toetamisel? Kui paljud noored on NGTSis saanud nt tööle, läinud õppima või saanud muud abi? Millist muud abi nad on saanud?
 - 3.1 Millistes olukordades ei ole NGTS-st saadud tugi olnud noore jaoks sobiv või piisav ning miks?

Väljund: Pakkujalt oodatakse **raportit**.

3.2.3 NGTS rakendamise õppetunnid

Uurimisteema III: Mis NGTSi juures toimib hästi ja millised kitsaskohad ja miks ilmnevad NGTSi rakendamisel, mis takistavad noorel talle sobivat abi saamast?

²¹ <https://www.tai.ee/et/tervis-ja-heaolu/ennetuse-teadusnoukogu>

Uuringu teostajalt oodatakse noortegarantii tugisüsteemi tulemuslikkuse ja mõjususe komponentide analüüsi noorte toetamisel ja KOVide võimestamisel erinevate osapoolte vaates. Analüüsi toetavad antud dokumendis varasemalt viidatud noortegarantii ja noortegarantii tugisüsteemiga seotud dokumendid.

Uurimisküsimused:

1. Millised on mõjusamad (tulemuslikumad) koostöö praktikad ja koostöö kombinatsioonid noorte aitamisel?
 - 1.1 Mis takistab ja mis toetab KOVis NGTSi rakendamist ja koostöö koordineerimist erinevate osapooltega (nii noorte kui koostööpartneritega)?
 - 1.2 Millised on koostöö (nii noortega kui koostööpartneritega) kitsaskohad ja mis on nende põhjused?
2. Millised NGTSi etapid ja töövõtted on noore toetamise seisukohalt kõige mõjusamad ja miks (nii noore kui NHSi vaatest)?
 - 2.1. Mis toetas noori kõige enam sobiva toeni jõudmisel ja mis takistas (nii noore kui NHSi vaatest)?
 - 2.2. Kuidas noored näevad NHSi ja teiste spetsialistide rolli sobiva toeni jõudmisel?
 - 2.3. Millised praktikad tugevdavad usaldust ja koostööd noorega nii noorte endi kui NHSi vaatest?
3. Mis NHSi kõige enam toetab noortele toe pakkumisel, mis on kõige enam takistanud
4. Mida NHS vajab, et oma tööd paremini teha – juhiseid, kokkuleppeid, selgemat seadusandlust, KOVi tuge, riigi tuge vms?
5. Eelnevast tulenevalt, millised muudatused suurendaksid NGTSi mõjusust noorte toetamisel?

Väljundid: Pakkuja poolt oodatakse lisaks **raportile** juhtumikorralduse visuaali loomist, mis võimaldab näitlikustada ja kirjeldada tänaseid mõjusaid praktikaid ehk noortest teada saamise, nendeni jõudmise ja nende toetamise tulemuslikkust mõjutavaid komponente. Visuaali väljatöötamine ja mõjusate komponentide valimine/lisamine peab põhinema sihtrühma toetamisega seotud asjakohastel teoreetilistel raamistikel²². Kuna tegemist on valdkondadeülese lähenemisega, kus juhtumikorraldus toimub **koostoimes** teiste valdkondadega, on oluline loodaval visuaalil tuua nähtavale ka teised seotud osapooled nagu näiteks Eesti Töötukassa, noorsootöötajad (sh mobiilne noorsootöö), lastekaitsetöötajad, sotsiaaltöötajad, haridusvaldkonna tugispetsialistid ja nende funktsioonid.

Loodud visuaali(-e) kasutatakse hiljem tugisüsteemiga seotud teavitus-, juhendamise- ja koolitustegevustes. Lisaks kasutatakse visuaali(-e) NGTSi tõendatuse taseme²³ hindamisel ja määramisel (2027. aastal).

²² Tellija ei eelda Pakkuja poolt sihtrühmaga seotud teaduskirjanduse läbitöötamist, vaid pigem juba olemasoleva teadmise kasutamist

²³ <https://www.tai.ee/et/valjaanded/ennetustegevuste-toendatuse-taseme-hindamine>

3.2.4 NGTS lisandväärtus

Uurimisteema IV: millist lisandväärtust NGTS KOVis ja riigis loob ning kuidas NGTS loodavat lisandväärtust toetada ja kasvatada?

Uuringu teostajalt oodatakse noortegarantii tugisüsteemi riikliku ja kohaliku tasandi rakendamise asjakohasuse analüüsi erinevate osapoolte vaates (nt NGTS spetsialistid, NGTS koostööpartnerid, kohaliku ja riikliku tasandi poliitikakujundajad).

Uurimisküsimused:

1. Milles seisneb NGTS lisandväärtus teiste noortele suunatud teenuste kõrval? Mis seda lisandväärtust toetab, mis vähendab?
 - 1.1. Millist rolli/väärtust nähakse NGTSil kohaliku tasandi ja riigi poliitikates noorte toetamisel?
 - 1.2. Kas ja millist väärtust nähakse NGTS arendustöös kasutatud koosloomelisel õppiva arenguprogrammi lähenemisel riigi (nt ministeeriumid, SKA) ja teenuse koordineerijate/elluvijate (KOVid, MAKid, OVLd) jaoks?
 - 1.3. Kas NGTSile lisaks on sarnastel eesmärkidel ja sihtgrupiga toimivaid teisi alternatiivseid lähenemisi? Kui jah, milliseid? Milles on eelkõige sarnasused (sh dubleerimise oht) või erisused?
 - 1.4. Kas ja kuidas toetab NGTS KOVi ja riigi erinevate strateegiliste eesmärkide saavutamist?
 - 1.5. Mil määral võimaldab NGTS KOVi ja riigi ressursside tõhusat kasutamist (nt proaktiivse ennetustöö vaatest), mil määral on NGTSis ressursside ebatõhusat kasutust (kas riigi või KOV tasandil)? Milles see väljendub?
 - 1.6. Millistes aspektides saab NGTS ressursside kasutamist veelgi tõhustada?
2. Millised on KOVides NGTS rakendamise peamised mudelid (nt mis roll on projekti eelarvel, kui palju ja mille osas KOVid ise panustavad, saavad panustada või peaksid panustama)?
3. Milline on KOVde hinnang NGTSi vajalikkusele ja tulemuslikkusele? Millele hinnang tugineb? Milliseid mõõdikuid või näitajaid selleks lisaks meetme tulemuslikkuse hindamise mõõdikutele kasutatakse?
4. Millised muudatused (sh nii rahalised kui muud ressursid) oleksid vajalikud NGTS tulemuslikuks rakendamiseks?

Väljund: Pakkuja poolt oodatakse **raportit**.

Kokkuvõtvalt eeldatakse uuringu teostajalt kõigi nelja uurimisteema põhjal soovitusi NGTS edasiseks arendamiseks.

4. UURINGU METOODIKA JA SIHTRÜHMAD

Uuringu tegijalt oodatakse pakkumuses metoodilise lähenemise kirjeldust, mis tagab uuringu eesmärkide täitmise, uurimisküsimustele vastuste leidmise ning sisukate järelduste ja soovitude esitamise parimal moel. Metoodilise lähenemise kujundamisel tuleb lähtuda alljärgnevatest ootustest.

4.1 Sihtrühmad

4.1.1 **Sihtrühmad**, keda tuleb uurimisküsimustele vastamisel ja metoodikate kavandamisel silmas pidada, on:

- a) NGTSi jõudnud **noored vanuses 16–29** (vt täpsemalt ptk 4.2 punkt 11);
- b) KOVi **noorte heaolu spetsialistid**;
- c) KOVi või maakondlike asutuste NGTS **koordinaatorid**;
- d) Kohaliku omavalitsuse **poliitikakujundajad**;
- e) KOVi **sisesed võrgustikuliikmed** (nt lastekaitsetöötaja/ laste heaolu spetsialist, (mobiilne) noorsootöötaja, sotsiaalpedagoog, sotsiaaltöötaja/ perede heaolu spetsialist jt);
- f) KOVi **ülesed võrgustikuliikmed** (Eesti Töötukassa, Haridus- ja Noorteamet, Sotsiaalkindlustusamet (nt MDFT, Ringist välja) jt), STEP-programm, Politsei- ja Piirivalveamet, teised asutused);
- g) **Ministeeriumite poliitikakujundajad** (SoM, HTM, SiM, JDM, REM, KuM).

4.2. Uuringu metoodika

- 4.2.1. Uuringu metoodika peab võimaldama uurimisküsimuste käsitlemist eri andmeallikate ja sihtrühmade lõikes ning toetama leidude trianguleerimist. Võimalusel tuleb siduda omavahel dokumendi-, kvantitatiiv- ja kvalitatiivandmete tulemused.
- 4.2.2. Pakkumuses peab kirjeldama, kuidas erinevad uurimismeetodid on uurimisprotsessis omavahel seotud.

Dokumendianalüüs

- 4.2.3. Dokumendianalüüs on vajalik, et luua alus NGTSi kavandatud toimimismudeli ja tegeliku rakenduspraktika võrdlemiseks, võimaldades suhestada dokumentides kirjeldatud põhimõtteid ja tövvõtteid empiiriliste andmetega ning anda hinnang süsteemi toimimisele ja arendamisvajadustele (*lisaks vt punkti 5.4.2*).

Kvantitatiivanalüüs

- 4.2.4. Kvantitatiivanalüüsi aluseks on NGTSi elluviivatelt asutustelt saadavad andmed. Kvantitatiivanalüüs aitab noorte profile ja kasutajateekondi luua/olemasolevaid täiendada, tuvastada peamised mustrid ja erinevused noorteni jõudmisel ja noorte toetamisel piirkondlikult. Samuti aitab hinnata süsteemi tulemuslikkust ning anda sisendi kvalitatiivsete tulemuste tõlgendamiseks (*lisaks vt punkti 5.4.3*).

- 4.2.5. Tellija ei oota käesoleva uuringu raames kulu-tulu analüüsi kordamist, kuna NGTS-i kulutõhusust on hinnatud 2020. aastal valminud uuringus²⁴. Küll aga on soovitatav kasutada varasema uuringu tulemusi ja järeldusi käesoleva uuringu alusmaterjalina ning, kus asjakohane, neid edasi arendada. Samuti võib uuringu teostaja kasutada varasemas uuringus väljatöötatud kulu-tulu mudelit sisendina ning soovi korral seda ajakohastada või edasi arendada.

Kvalitatiivanalüüs

- 4.2.6. Kvalitatiivanalüüs peab hõlmama kõiki punktis 4.1 nimetatud sihtrühmi, kuid eri sihtrühmade jaoks võib kasutada erinevaid kvalitatiivanalüüsi meetodeid.
- 4.2.7. Pakkuja teeb põhjendatud ettepaneku konkreetsete kvalitatiivuuringu meetodite kasutamiseks pakkumuses, tuues muuhulgas välja metoodika valiku põhjused, valimi suurused, valimi koostamise alused ning värbamismeetodid.
- 4.2.8. Kvalitatiivuuringu meetodid peaksid võimaldama uurida nii NGTS protsessi kui osapoolte kogemust. Analüüs peab võimaldama tuvastada, kuidas tegelikud tööprotsessid erinevad kavandatud toimimismudelist, millised on peamised otsustus- ja koostöökohad ning kus tekivad katkestused või süsteemsed kitsaskohad noore teekonnal.
- 4.2.9. Noorte vaade ja kogemus on uuringus oluline osa ja Pakkuja võib noorte kogemuste uurimiseks kasutada individuaalintervjuusid või muid põhjendatud kvalitatiivseid meetodeid (nt juhtumiuuringuid või teisi osalus- või kasutajakogemuse uurimise meetodeid) või nende kombinatsiooni, arvestades sihtrühma haavatavust, heterogeensust ja ligipääsetavust ning pidades silmas järgnevaid Tellija nõudeid:
- 4.2.9.1. Noorte vaade ja kogemuse piisava esindatuse tagamiseks tuleb kvalitatiivsete andmekogumise meetoditega hõlmata vähemalt 15-20 noort.
- 4.2.9.2. Kvalitatiivuuringu sihtrühma tuleb kaasata noored alates 18. eluaastast (k.a), et vältida alaealiste kaasamisega seotud täiendavaid eetilisi ja õiguslikke nõudeid, arvestades ka sihtrühma haavatavust.
- 4.2.9.3. Kaasatavate noorte seas peab tagama heterogeensuse, arvestades vähemalt tunnuseid nagu sugu, vanus, emakeel, piirkond, peamine haavatavus.
- 4.2.9.4. Noorte puhul tuleb arvestada nende tausta (haavatav olukord) ja sellest tulenevaid keerukusi ja piiranguid kvalitatiivandmete kogumisel. Pakkumuses peab selgitama noortega töötamise põhimõtteid, millest uuringu teostaja lähtub, et tagada noorte heaolu (nt kuidas välditakse noorte taastraumeerimist, kuidas lahendatakse keelebarjäärid, kuidas tagatakse noortele turvaline keskkond jne). Meetodi valikut ja noorteni jõudmist tuleb põhjendada, selle rakendamist selgitada ning analüüsida riske.

²⁴ Käger, M., Õunapuu, T., Kivistik, K., Tambur, M., Kaldur, K. (2020). Noortegarantii tugisüsteemi rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs. Lõpparuanne. MTÜ Balti Uuringute Instituut ja OÜ LevelLab. Sotsiaalministeerium.

- 4.2.10. Kvalitatiivsete andmekogumise meetoditega tuleb hõlmata vähemalt 25-30 noorte heaolu spetsialisti. Valimi koostamisel tuleb tagada erinevate asustuspiirkondade esindatus kooskõlas punktis 4.2.16. toodud nõuetega.
- 4.2.11. Teiste sihtrühmade puhul ootame pakkumuse tegijalt ettepanekuid, millisel viisil plaanitakse kujundada valim ning milliseid meetodeid plaanitakse kasutada info kogumiseks sihtrühmadelt.
- 4.2.12. Kõigi uuringumaterjalide, s.h erinevate sihtrühmade intervjuu kavad, intervjuueeritavatega ühenduse võtmise vormid jms tuleb edukal Pakkujal kooskõlastada enne intervjuude läbiviimist Tellijaga.
- 4.2.13. Personaalsete süvaintervjuude korral koostatakse valimid koostöös Tellijaga. Süvaintervjuudeks ja/või grupimetoodikate puhul näiteks NGTS ametiisikutega koostab Tellija tabeli koos KOVide ja koostööpartnerite, samuti spetsialistide ja poliitikakujundajate rollide kirjelduste ja kontaktandmetega ja see antakse üle edukale Pakkujale (vt täpsemalt punktis 5.4).
- 4.2.14. Kõik süvaintervjuud tuleb vastajaga kokkuleppel (tema nõusolekul) salvestada, et oleks võimalik detailne sisuanalüüs.
- 4.2.15. Tellija ootus on, et uuringus tuleb järeldused teha eelkõige asustuspiirkondade liikide (linnaline, väikelinnaline ja maaline asustuspiirkond) ja võimalusel piirkondade (Põhja-Eesti, Kesk-Eesti, Kirde-Eesti, Lääne-Eesti, Lõuna-Eesti) lõikes.
- 4.2.16. Pakkuja peab kirjeldama, kuidas valimite kujundamisel ja andmekogumisel tagatakse erinevate asustuspiirkondade esindatus nii kvantitatiivses kui kvalitatiivses analüüsis.
- 4.2.17. Noortegarantii tugisüsteemi andmete haldaja on Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA). Ülevaade tunnustest, mida SKA kogub on toodud Lisas 5. Selleks, et NGTSis osalenud noorte andmeid kasutada, taotleb Tellija teadusuuringu loa Andmekaitse Inspektsioonilt (AKI). Taotluse sisu valmistab ette edukas Pakkuja ning pakkumuse ajakava planeerides tuleb arvestada, et teadusuuringu loa taotluse menetluse pikkus AKIs võib olla ligikaudu 3 kuud, detailsemate küsimuste korral pikem. Vajadusel konsulteerib AKI eetikakomiteega. Pakkumuses tuleb kirjeldada, millistes uurimisetappides on eelduslikult vaja AKI luba. Seejuures tuleb selgitada, milliste meetmetega tagatakse, et isikuandmete töötlemine toimub minimaalse vajaliku ulatusega ning võimalikult väikese riskiga andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Pakkumuses tuleb kirjeldada, kuidas Pakkuja tagab isikuandmete töötlemisel andmekaitsemeetmete täitmise ning minimeerib andmetöötlusega seotud riske.
- 4.2.18. Lõpliku kuupäevadega täpsustatud aja- ja tegevuskava esitab edukas Pakkuja pärast avakohtumist Tellijaga.
- 4.2.19. Kõigi valitud meetodite puhul eeldab Tellija nendega seotud tegevuste põhjalikku ja korrektset läbiviimist Pakkuja poolt vastavalt andmekaitse reeglitele ning üldtunnustatud rahvusvahelistele praktikatele.

5. PAKKUMUS, UURINGU VÄLJUNDID JA OOTUSED PAKKUMUSE AJAKAVALE

5.1 Pakkumus peab sisaldama

- 5.1.1 **Metoodilise lähenemise kirjeldust** ja põhjendusi valitud metoodika sobivuseks antud uuringus;
 - 5.1.1.1 Pakkuja esitab pakkumuses **tervikliku metoodika ja tegevuskava** vastavalt Tellija tehnilisele kirjeldusele lähtudes Tellija eesmärkidest ning kajastab nende saavutamist realistlikult, viidates vajadusel täiendamist vajavatele uurimisteedadele. Lisaks võib Pakkuja pakkumuses täiendada Tellija uurimisküsimusi, põhjendades oma täiendustepanekuid. Tellija aktsepteerib põhjendatud ettepanekuid, mis annavad uuringu eesmärgi saavutamiseks lisaväärtust;
 - 5.1.1.2 Pakkuja kirjeldab pakkumuses **teoreetilise ja metodoloogilise raamistiku**, millest uuringu kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse, ning põhjendab selle sobivust uuringu eesmärkide saavutamiseks;
 - 5.1.1.3 **analüüsitavate tunnuste esialgne kirjeldus** – s.h millised andmed võimaldavad vastata millistele uurimisküsimustele;
 - 5.1.1.4 kavandatavate **andmekogumisviiside kirjeldust** (info kogumise viis, sihtrühmad ning valimi suurus);
 - 5.1.1.5 **persoonade ja juhtumikorralduse visuaalide** loomise metoodika kirjeldus;
- 5.1.2 vajadusel täiendavad **uurimisküsimused** ning milliseid andmeid on neile vastamiseks vaja (arvestades andmete olemasolu või kogumise võimalikkust käesoleva projekti raames);
 - 5.1.2.1 Tellija ootuseks on, et edukas Pakkuja vastab uurimisküsimustele asjatundlikult ja objektiivselt ning et tulemuste analüüs koos teenuse arendamise ettepanekutega **loob uut kasutatavat teadmist** teenuse rakendamise ja planeerimisega seotud osapooltele;
- 5.1.3 **andmete nõuetekohase ja turvalise töötlemise ja säilitamise kirjeldus**;
- 5.1.4 Tellijalt oodatava **koostöö kirjeldus**;
- 5.1.5 lähteülesande **tegevus-** ja **ajakava** koos uuringuga seotud meeskonna vastutajate nimedega;
 - 5.1.5.1 kõik analüüsi läbiviimiseks kavandatud **tegevused pakkumuses peavad olema kirjeldatud ja nädalase täpsusega** lahti kirjutatud (tegevus võib toimuda ka mitu nädalat, kuid sel juhul tuleb märkida kui mitu nädalat) ja **iga tegevuse juures on märgitud läbiviija(d)**. Planeeritud ajakava peab olema lepingu kvaliteetseks täitmiseks mõistlik ja objektiivselt põhjendatud. Ajakava arvestab kavandatava metoodikaga (s.h sihtrühmade suurus) ja neist tulenevateks tegevusteks, s.h analüüsiks ja väljundite loomiseks vajaliku ajaga. Kirjeldatud on ka ettepanekud kahe vaheraporti täpsemale sisule, ootused uurimisprojekti juhtimisele ning Tellija-Pakkuja koostööle (s.h peamised kontaktisikud);
- 5.1.6 peamiste **riskide** ja nende **maandamise kirjeldus** (vorm I);

- 5.1.6.1 kõigi tegevuste ja metoodikate osas tuleb Lisa 2 vormil I täiendavalt välja tuua ka **võimalikud riskid** ja tõenäolised analüüsi käigus ette tulla võivad probleemid ning leida viisid, kuidas neid riske ennetavalt maandada, samuti tegutsemiseviisid probleemide lahendamiseks ning konkreetsed isikud, kes erinevate probleemide tekkimisel nende lahendamisega tegelevad ja selle eest vastutavad;
- 5.1.7 digiallkirjastatud uuringuga seotud **meeskonna CV-d**;
- 5.1.7.1 Pakkuja **koostab** uuringu läbiviimiseks **uuringumeeskonna**, millele esitatud miinimum nõuded on toodud Lisas 3. Uuringu meeskond peab olema koostatud arvestades uuringu läbiviimiseks kasutatavat metoodikat ja eesmärkide saavutamist. Pakkuja meeskonna liikmete eelnev töökogemus ja pädevused peavad olema kooskõlas kasutatava metoodika ja selle keerukuse astmega ning soovitud väljundite loomise võimekusega. Pakkujal on lubatud uuringumeeskonda täiendada vastavalt vajadusele täiendavate ekspertide, analüütikute jt spetsialistidega. Iga meeskonnaliige peab kinnitama oma pädevusi ja teadlikkust meeskonda kaasamisest isiklikult allkirjastatud CV-ga. Tellijal on õigus nõuda kohtumistel osalemist või sisuliste küsimustega pöörduda otse ajakavas näidatud meeskonnaliikmete poole, kui tekib ajalisi tõrkeid, vastamata küsimusi või kvaliteedi probleeme tegevustes, milles nad on peamisteks vastutajateks või läbiviijateks;
- 5.1.8 **lõppraporti** eeldatav struktuur (sisukorra tasemel).

5.2 Uuringu väljundid

Uuringu tulemusena valmib ja antakse Pakkuja poolt Tellijale üle:

- 5.2.1 **Esimene vaheraport**, milles esitatakse uuringu esmased tulemused. Esimeseks vaheraportiks peab olema teostatud esmane dokumendianalüüs ja kvalitatiivanalüüs nende sihtrühmadega, mis ei vaja AKI luba;
- 5.2.2 **teine vaheraport**, milles esitatakse ülevaade seni kogutud peamistest tulemustest ning nendevahelistest seostest. Teine vaheraport peab sisaldama täiendatud dokumendianalüüsi ja kvalitatiivanalüüsi ning esmast **kvantitatiivanalüüsi**;
- 5.2.3 **lõppraport**, milles esitatakse uuringu lõplikud tulemused ja vastused kõikidele uurimisküsimustele. Lõppraport peab sisaldama uuringu tulemustel põhinevaid soovitusi NGTS edasiseks arendamiseks;
- 5.2.4 **üksleht** uuringu lõppraporti peamiste tulemuste ja ettepanekutega eesti ja inglise keeles;
- 5.2.5 noortegarantii tugiteenuses osalenud peamiste **persoonade visualiseeringud** ja kirjeldused eesti ja inglise keeles (uurimisteema 1);
- 5.2.6 **noortegarantii tugiteenuse visualiseeritud valdkondadeülene juhtumikorralduslik mudel** eesti ja inglise keeles (uurimisteema 3);
- 5.2.7 **metoodikaraport**, mille alusel on võimalik teostada metoodiliselt võrreldavat kordusuuringut (võib olla ka uuringu lõppraporti osa, sõltuvalt pikkusest kas eraldi peatüki või lisana);
- 5.2.8 uuringut põhjalikult tutvustavad **esitlusslaidid** eesti ja inglise keeles;
- 5.2.9 Pakkuja **tutvustab uuringu tulemusi** pärast tööde vastuvõtmist ühe kuu jooksul kuni kahel korral;

- 5.2.10 enne lõpparuande lõpliku versiooni üleandmist peab Töövõtja lisama **ETISesse andmeid uuringuprojekti kohta** (projektide all; andmed peavad olema jäädavalt avalikult kättesaadavad), lõpparuande kohta (publikatsioonide all; sidudes lõpparuande publikatsiooni uuringuprojektiga; andmed peavad olema jäädavalt avalikult kättesaadavad) ning tegema lõpparuande faili ETISE kaudu jäädavalt avalikult kättesaadavaks.

5.3 Ootused uuringu ajakavale

I etapp

- 5.3.1 Avakohtumine toimub ühe nädala jooksul peale lepingu sõlmimist, kus Pakkuja tutvustab uuringu teostajaid ning Tellija omapoolset juhtrühma. Tellija selgitab lähteülesannet ja ootusi lähteülesandele ning Pakkuja tutvustab uuringu läbiviimise meetodikat. Lisaks lepatakse kokku täpsed ootused vahearuanete ja lõpparuande sisule.
- 5.3.2 Uuringuga seotud NGTS metoodilised dokumendid edastab Tellija Pakkujale avakohtumise järgselt viie tööpäeva jooksul.
- 5.3.3 Kvantitatiivanalüüsiks vajalike andmete haldaja on SKA. Nende andmete väljastamine eeldab AKI kooskõlastust. Pakkuja peab uuringu ajakava koostamisel ja tööde planeerimisel aegsasti arvestama AKI loa koostamiseks ja menetlemiseks kuluva ajaga (vt ka ptk 4.2.17).
- 5.3.4 NGTSis osalenud noorte heaolu spetsialistide kontaktandmed annab SKA Pakkujale avakohtumise järgselt viie tööpäeva jooksul.
- 5.3.5 Täpsustatud aja- ja tegevuskava peab valmima hiljemalt neljandal nädalal peale lepingu sõlmimist ja sisaldama tööde täpsustatud ajakava koos kuupäevadega arvestades lepingu sõlmimise aega ja kooskõlas pakkumuses esitatud nädalate arvuga.
- 5.3.6 Pakkuja esitab hiljemalt neljandal nädalal peale lepingu sõlmimist täpsustatud meetodika üksikasjaliku kirjelduse, sh valimi moodustamise põhimõtted ja lõplikud intervjuukavad.

II etapp

- 5.3.7 Esimene vaheraport tuleb esitada 12 nädala jooksul peale lepingu sõlmimist.
- 5.3.8 Sellele järgneb hiljemalt 14. nädalal peale lepingu sõlmimist vahekoosolek, kus Pakkuja tutvustab esimese vaheraporti tulemusi ning vajadusel arutatakse tekkinud küsimusi.
- 5.3.9 Pärast esimese vaheraporti vastuvõtmist toimub esimene väljamakse 20% lepingu maksumusest.
- 5.3.10 Teise vaheraporti esitamine toimub hiljemalt 25. nädalal pärast lepingu sõlmimist, millele järgneb hiljemalt 27. nädalal vahekoosolek, kus Pakkuja tutvustab teise vaheraporti tulemusi ning vajadusel arutatakse tekkinud küsimusi.
- 5.3.11 Pärast teise vaheraporti vastuvõtmist toimub teine väljamakse 50% lepingu maksumusest.

III etapp

- 5.3.12 Lõppraporti üleandmine toimub mitte hiljem kui 31. nädalal pärast lepingu sõlmimist ning lõppraporti arutelu toimub mitte hiljem kui 33. nädalal pärast lepingu sõlmimist. Lõppraporti arutelul tutvustab Pakkuja Tellijale uuringu lõppraportit. Pakkuja esitatud lõppraporti kavand on korrektselt vormistatud ja keeleliselt toimetatud. Tellija esitab vajadusel omapoolsed märkused ja ettepanekud lõppraportile ning otsustab selle heakskiitmise. Lõppraportisse paranduste ja muudatuste sisseviimine toimub hiljemalt 35. nädalal, mille järgselt on Tellijal võimalik veel raportit kommenteerida. Pakkuja saab lõppraportit täiendada veel 37. nädalal.
- 5.3.13 Lõppraporti üleandmine on hiljemalt 38. nädalal pärast lepingu sõlmimist. Lõppraporti vastuvõtmise järel toimub kolmas väljamakse 20% lepingu maksumusest.
- 5.3.14 Pärast uuringutulemuste avalikku tutvustamist toimub neljas väljamakse 10% lepingu maksumusest.

Lisaks palume arvestada, et:

- 5.3.15 Pakkuja esitab koosolekute materjalid Tellijale digitaalsel kujul vähemalt 5 tööpäeva enne koosoleku toimumist ja koostab ning edastab protokollid Tellijale hiljemalt viiendal tööpäeval arvates koosoleku toimumisest;
- 5.3.16 Tellijal ja Pakkuja esindajal on õigus teha ettepanek vajadusel täiendavate koosolekute kokkukutsumiseks;
- 5.3.17 ajakava koostamisel tuleb Pakkujal arvestada sellega, et Tellijal on iga raporti läbivaatamiseks 2 nädalat.

Sihtrühmale suunatud toetavad tegevused

Noorte töötuse ja **NEET-olukorras** olevate problemaatika on globaalne. Sihtrühma prioriteetsus Eestis on kirjas nii heaolu arengukavas²⁵ kui ka noortevaldkonna²⁶ arengukavas. Mõlemas strateegilises dokumendis on kirjeldatud noorte ees seisvaid takistusi tööturule suundumisel ja rõhutatud vajadust pöörata noorte sihtrühmale eraldi tähelepanu, et toetada nende haridustee jätkamist, suurendada nende tööhõivevalmidust ja konkurentsivõimet ning kaasata neid tööturule. 2008–2010 kestnud majanduskriis ja Covid-19 periood aastatel 2021–2023 näitasid, et noortel, kellel on vähene või puuduv töökogemus ja kelle oskused ei vasta tööturu vajadustele, on haavatavamad kriiside suhtes. Sihtrühma paremaks toetamiseks on defineeritud termin “abivajav noor”, mis aitab kohalikul tasandil määratleda noore võimalikke lahendusvajadusi (Sotsiaalhoolekande seadus).

Noortegarantii algatus

Euroopa Komisjoni algatusel ja liikmesriikide kokkuleppel on alates 2013. aastast rakendatud noortegarantiid²⁷. Sellega garanteeritakse noorte toetamine, kes ei osale hariduses ega tööhõives (NEET-olukorras noori), et nad leiaksid kvaliteetse töökoha, jätkaksid oma haridust või saaksid 4 kuu jooksul pärast koolist lahkumist või töötuks jäämist juurdepääsu õpipoisi- või praktikakohale. COVID-19 pandeemia kontekstis uuendati 2020. aastal noortegarantii elluviimise põhimõtteid, mille tegevused suunati varasemaga võrreldes (15–24-aastased) laiemale vanusevahemikule (alla 30 aastased), keskendudes oma suunistes pakutavate teenuste kvaliteedile ja kõige haavatavamate sihtgruppideni jõudmisele Euroopa Liidu üleselt.

Noortegarantii toetab Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava eesmärkide elluviimist, kus on võetud kohustus vähendada 15–29-aastaste NEET-olukorras noorte määra 12,6%-lt 2019. aastal 9%-le 2030. aastaks. Noortegarantii pakub liikmesriikidele eelkõige kohandatavat raamistikku, mis võimaldab neil välja töötada oma riiki sobivad kohandatud tugisüsteemid.

Noortegarantii Eestis tegevuskava

Eesti esimene noortegarantii tegevuskava²⁸ kinnitati 2014. aastal ja teine²⁹, tugevdatud tegevuskava 2021. aastal. Teise perioodi (2022–2027) noortegarantii tegevuskava keskmes on proaktiivsed ja ennetavad tegevused nagu noorte olukorras teadmiseks (statistika) vajalik noorteseire süsteem, noorteni jõudmiseks noorsootöö tagamine (nt mobiilne noorsootöö), alaealiste töökogemuse toetamine ettevõtjate kaudu, kutse- ja kõrghariduse vastavusse viimine tööturu tegevustega, koolist väljalangemise ennetamine, kaasav haridus ja selleks vajalik õppenõustamine, toetavad tööturuteenused (palgatoetus, karjääriteenused) ja omavalitsuste

²⁵ <https://www.sm.ee/heaolu-arengukava-2023-2030>

²⁶ https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/2._noortevaldkonna_arengukava_2021-2035_kinnitatud_12.08.21.pdf

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:et:PDF>

²⁸ <https://www.mkm.ee/sites/default/files/documents/2025-07/Tegevuskava%20Euroopa%20Liidu%20noortegarantii%20elluviimiseks%202014-2021.pdf>

²⁹ <https://sm.ee/media/2324/download>

toetamine. Tegevusi koordineerivad peamiselt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Töötukassa, Sotsiaalkindlustusamet ja Haridus- ja Noorteamet.

Sihtrühma vaatest on tegevuste keskmes eelkõige haavatavad NEET-olukorras noored (nt erivajadusega, sõltuvushäirega, teise emakeelega, õigusrikkumise taustaga noored, kelle õppimist ja töötamist mõjutavad komplekssed probleemid). Mõistes paremini nende noorte haavatavust ning selgitades välja noorte tegelikud võimed, oskused ja tugevused, mis toetaks nende naasmist haridussüsteemi ja/või tööturule ja seal püsimist, on eesmärk jõuda nende noorteni proaktiivselt, pakkudes neile võimalikult varajast tuge.

Noortegarantii Eesti tegevuskava elluviimisel on fookus:

- Haavatavate NEET-olukorras ja NEET-olukorra riskis olevate noorteni jõudmine ja nende toetamine proaktiivsete lähenemisviiside kaudu;
- valdkondadeülene süsteemne ja koostöine lähenemine NEET-olukorras noorte toetamisele;
- selged kokkulepped NEET-olukorras noortega seotud andmete eesmärgipäraseks kogumiseks ja kasutamiseks;
- regionaalsete erinevustega senisest parem arvestamine;
- noorte ja laiema avalikkuse teadlikkuse tõstmine abi saamise võimalustest;
- noorte toimetulekuvõime toetamine.

Mitteaktiivsete noorte toetamise üheks suuremaks väljakutseks on toevajadusega noortest teada saamine ja nendeni jõudmine. Selleks loodi Sotsiaalministeeriumi poolt 2016. aastal noortegarantii tugisüsteem. 2022. aastal liikus noortegarantii tugisüsteemi koordineerimine Sotsiaalministeeriumist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumisse ja selle rakendamise elluviimist koordineerib 2021. aastast Sotsiaalkindlustusamet.

Noortegarantii tugisüsteem

Noortegarantii tugisüsteem on juhtumikorralduslik lähenemine, mille kaudu pakutakse kohalikus omavalitsuses tuge 16–29-aastastele abivajavatele NEET-olukorras ja selle riskis olevatele noortele haridusteele naasmiseks ja/või tööturule jõudmiseks või ebasoodsast olukorrast väljumiseks.

Noortegarantii tugisüsteemi (*edaspidi NGTS*) eesmärk on välja selgitada noored, kes ei tööta ega õpi ning võivad vajada ebasoodsast olukorrast väljumiseks tuge. NGTS koosneb elektroonilisest seiresüsteemist ja valdkondadeülesest juhtumikorraldusest.

NGTS seiresüsteem

NGTS on maailmas unikaalne, sest võimaldab ühildada riiklike andmeregistrite info ja koondada kokku ühe nimekirja KOVile noortega proaktiivseks kontakteerumiseks ja rakendada süsteemi üle terve riigi ühe IT-lahenduse (Sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregister) abil.

Registritest saadav info aitab KOV-l tuvastada abivajavad noored ja keskenduda just neile, kes suurema tõenäosusega riigipoolset tuge vajavad, ning jätta KOV-i töölaualt kõrvale need noored, kes on juba tegevusega hõivatud (nt õpivad, käivad tööl, on puuduva töövõimega, on ajateenistuses, on töötuna arvel vms).

NGTS seiresüsteem toimib välistamise teel ja kuigi NGTS sihtrühm on laiem, jõuab sellesse nimekirja lähtuvalt sotsiaalhoolekande seaduses sätestatule 16–26-aastane noor, kes vastab kõigile järgmistele tingimustele:

Staatus	Aluseks olev register ja vastutav ministeerium
1) Ei õpi	Eesti hariduse infosüsteem; Haridus- ja Teadusministeerium
2) Ei tööta	Töötamise register; Maksu- ja Tolliamet
3) Ei ole töötuna arvel	Töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register; Eesti Töötukassa
4) Ei ole tuvastatud puuduvat töövõimet või üle 80-protsendilist töövõime kaotust	Töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu; Eesti Töötukassa Sotsiaalkaitse infosüsteem; Sotsiaalkindlustusamet
5) Ei saa töötamise toetamise teenust	Sotsiaalkaitse infosüsteem; Sotsiaalkindlustusamet
6) Ei tegele ettevõtlusega	Äriregister; Justiitsministeerium/Registrite ja Infosüsteemide Keskus
7) Ei saa hüvitist alla pooleteiseaastase lapse kasvatamise eest	Sotsiaalkaitse infosüsteem; Sotsiaalkindlustusamet
8) Ei kanna vangistust või eelvangistust	Kinnipeetavate, vahistatute, arestialuste ja kriminaalhooldusaluste andmekogu; Justiitsministeerium
9) Ei viibi asendus- või kaitseväeteenistuses	Kaitseväekohustuslaste register; Kaitseressursside Amet

NGTS juhtumikorraldus

Varasemalt nimetatule, hõlmab NGTS lisaks seiresüsteemile juhtumikorralduslikku tööd KOV-is ja töötatakse noortega kuni vanuses 29. Seega toetatakse ka seireväliseid noori, kelleni jõutakse eelkõige lastekaitse, sotsiaaltöötajate, noorsootöötajate, töötukassa spetsialistide ja sotsiaalpedagoogide kaudu.

Juhtumikorraldus on abivajava noore individuaalsetest vajadustest lähtuv sekkumismeetod, mis hõlmab isiku probleemide lahendamiseks abimeetmete pakkumist ja/või korraldamist, läbi abivajaduse hindamise³⁰ ja **lihtmenetluse** või **juhtumiplaani**. Selleks selgitatakse välja noore mured ning nendele vastavalt leitakse lahendusi täiendavate sekkumiste näol. Lihtmenetlus on noorele lühiajalise toe pakkumine ja noore abistamine, sealhulgas vajalike teenuste ja toetuste tutvustamine. Juhtumiplaani rakendatakse pigem multiprobleemsete juhtumite korral, kui probleemide lahendamisse kaasatakse erinevaid teenusepakkujaid.

NGTSi kui juhtumikorralduslikku mudelit testiti perioodil 2018–2022 11 kohaliku omavalitsusega³¹. Samas oli NGTS-i võimalik kasutada ka kõikidel teistel KOV-idel, kes ei olnud pilootprojekti partnerid. NGTS testperioodi tegevust rahastati Euroopa Sotsiaalfondi meetmest „Tööturuteenusused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ projektist „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ (kinnitatud tervise- ja tööministri 14.04.2018 käskkirjaga nr 35³²). Projekti eesmärk oli suurendada 16–26-aastaste mitteaktiivsete noorte tööturul osalemist ja tööalaseid võimalusi. Testperioodi üks alategevustest oli NGTS esimese analüüsi tellimine, et anda hinnang eelkõige NGTS-i seiresüsteemi rakendamise asjakohasusele, mõjule ja tulemuslikkusele, kulutõhususele ning jätkusuutlikkusele.

NGTSi varasemad analüüsid ja selle alusel tehtud muudatused

2020. aastal valminud NGTS tulemuslikkuse ja mõju analüüsis³³ toodi välja, et haridustee jätkamise ja tööturule suundumise toetamisel on suur roll aktiivsetel tööturumeetmetel, võrgustikutööl, personaalsel nõustamisel ning ennetusel, mistõttu toetab NGTS koosmõjus teiste teenustega väga otseselt NEET-olukorras noorte olukorra leevendamist Eestis. Lisaks toodi analüüsi järeldustes välja vajadus tõsta noortegarantii tugisüsteemi juhtumikorralduse kvaliteeti, parandada STAR-i kasutusmugavust; koolitada NEET-olukorras või NEET-riskis noortega töötavaid spetsialiste; kohandada NGTS-i ja juhtumikorralduse juhiseid; tagada NEET-olukorras noortele tugiteenuse ühtlane kvaliteet üle-eestiliselt; vähendada regionaalseid erinevusi teenuste kättesaadavusel, noorte toetamisel ja teenusteni jõudmisel ning väärtustada noortega tegelejaid.

Analüüsis leiti, et NGTS-i potentsiaal on suurem, kui seda järjepidevalt ja tõhusamalt rakendada. Seega kohalike omavalitsuste järjepidev NGTS seiretes osalemine ja noorte toetamine muudab NGTS-i rakendamise efektiivsemaks ja kulutõhusamaks. Lisaks märgati nii testperioodi kui analüüsi tulemusel, et NEET-olukorras noorte toetamine on Eestis jagunenud erinevate valdkondade vahel. Seetõttu loodi 2021. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Sotsiaalkindlustusameti eestvedamisel ja koosloomes kohalike omavalitsuste ja teiste

³⁰ Laste heaolu kolmnurk, täiskasvanute abivajaduse hindamine (TAH)

³¹ Kohtla-Järve linn, Raasiku vald, Saaremaa vald, Tartu linn, Võru linn, Viljandi linn, Viljandi vald, Valga linn, Tõrva vald, Põhja-Sakala vald, Mulgi vald

³² https://www.sm.ee/sites/default/files/noortegarantii_tugisusteemiarendamine_tat_16.11.2018.pdf

³³ Käger, M., Õunapuu, T., Kivistik, K., Tambur, M., Kaldur, K. (2020). Noortegarantii tugisüsteemi rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs. Lõpparuanne. MTÜ Balti Uuringute Instituut ja OÜ LevelLab. Sotsiaalministeerium.

osapooltega tegevuste koostoime suurendamiseks ja noorte sujuvamaks toetamiseks ühine ”Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele”³⁴. See ühtlustas valdkondadevahelisi tegevusi, tagamaks noortele sujuvam juurdepääs teenustele ja liikumine teenuste vahel.

Lähtuvalt analüüsi ettepanekutest kaasati alates 2021. aastast NGTSi paremaks elluviimiseks Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA), kelle ülesanne on arendada noortegarantii tugisüsteemi seiresüsteeme, kaasata senisest enam ja toetada selle tugisüsteemi elluvijaid kohalikul tasandil korraldades selleks erinevaid toetavaid tegevusi (koolitused, seminarid, individuaalne nõustamine jmt). SKA tegevust toetatakse Euroopa Sotsiaalfondi meetme „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ tegevusest „Noorte, kes ei õpi ega tööta, ja tervise tõttu tööturul haavatavamas olukorras olevate inimeste tööturul toetamine“ (kinnitatud majandus- ja tööstusministri 18.12.2023 käskkirjaga nr 159).

Teine analüüs “Noortegarantii tugisüsteemi pilootprojekti 2021–2023 taipamised” tõi välja, et NGTS riiklikult planeeritav arendustöö peab keskenduma eelkõige juhtumikorralduse ülevaatamisele ehk noortele erinevate lahendusviiside tagamisele, mille fookuses on omakorda sihtgrupi erinevad lahendusvajadused ja noorte valmisoleku tõstmine toe vastuvõtmisel; toe regionaalne kättesaadavus; noore toetamise pikaajaline mõjus; spetsialistide pidev kaasamine teenuse arendustöösse ja igapäevatöö toetamine; erinevate valdkondade tegevuste- ja teenuste koosmõju võimaldamine ja KOVide jõustamine. Lisaks valmis analüüsi tulemusel NGTSi elluviimise tõhususe kriteeriumid KOV tasandil, mis oli aluseks hilisema KOVidele suunatud avatud taotlusvooru määruse koostamisel.

Lisaks avatud taotlusvooru määrusele uuendati analüüsi tulemusel perioodil 2023–2025 NGTS juhtumikorralduslikku juhendit, loodi spetsiifiline noorte heaolu spetsialistide pädevusraamistik³⁵ ning koostati ja piloteeriti pikaajalist koolitusprogrammi.

Noorte heaolu spetsialistide ja **koordinaatorite** kaasamiseks teenuse riiklikusse arendustöösse on Sotsiaalkindlustusameti poolt jätkatud igakuiseid kohtumisi (kohvihommikud), kuhu on oodatud kõik NGTS seirega liitunud KOVid (ka need, kes ei ole riiklikku tuge taotlenud). Varasem fookus ülevaadete andmiselt on liikunud pigem ühistele aruteludele (nt avatud taotlusvooru tingimused, spetsialistid vajalikud pädevused, võrgustumine, tulemuslikum juhtumikorraldus, koordineerimine/ jätkusuutlikkus jmt).

Noortegarantii tugisüsteemi rahastamine

NGTSi rakendamine toimub peamiselt kahel viisil, KOV enda eelarvest ja riiklike lisaressursside toel. 78st omavalitsusest 72 rakendab NGTSi riiklike lisaressursside toel.

Kokkulepitud koostöömudel³⁶, NGTS teise analüüsi (taipamised) raames loodud NGTS tõhususe kriteeriumid, pädevusraamistik ja pidevalt koos noorte heaolu spetsialistide ja

³⁴ „Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele“ kohandatud ülevaade. (2021). Haridus- ja Noorteamet. Sotsiaalkindlustusamet.

³⁵ sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2025-09/FIN_NGTS_NOORTE_HEAOLU_SPETSIALISTI_KOMPETENTSIMUDEL_JA_TAIENDUSOPPE_KONTSEPTSIOON.docx.pdf

³⁶ „Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele”

koordinaatoritega koosloomes uuenev NGTS juhend on olnud aluseks Euroopa Sotsiaalfondi toel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt elluviidava avatud taotlusvooru meetme arendustööle “Noorte kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine³⁷”.

Meetmega seotud vooru viiakse ellu kaks korda, millest esimese taotlemise protsess on lõppenud (rakendamise periood 2023–2027) ja teine alanud (mai 2026). Teise vooru abikõlblik rakendamise periood on kuni 31.08.2029. Nimetatud taotlusvoorude elluviimisel on katsetamisel vastavushindamine, mis võimaldab igal piirkonnal (omavalitsus) vastavalt kokkulepitud koostööraamistikule luua oma noortest lähtuva tugisüsteemi.

Esimese taotlusvooru kaudu (periood 2023–2027) toetati kokku 21 projekti summas ligi 13 miljonit eurot. Seotud on kõik Eesti maakonnad ja 72 KOVi. Mõlema taotlusvooru eesmärk on parandada noorte tööalast konkurentsivõimet ja nad tööle aidata või haridussüsteemi lõimida. Perioodil 2023–2025 on nimetatud avatud taotlusvooru toel NGTS teenusesse sisenenud rohkem, kui 3000 noort üle Eesti. Meetme tegevuste tulemusel peab vähemalt 25% teenusesse sisenenud noortest jõudma tööturule.

Meetme tulemusel on kohalikes omavalitsustes üle Eesti noorte heaolu spetsialistid (~ 90) ja NGTS (suurlinna või maakondlikud) koordinaatorid (20). Noorte heaolu spetsialistid toetavad juhtumikorralduse põhimõtetel NEET-riskis või NEET-olukorras noori, et nad jõuaksid või püsiksid haridus- ja/või tööelus või väljuksid ebasoodsast olukorrast. Selleks keskendutakse projektides noorte enesearengu toetamisele, probleemide lahendamisele ja pikaajaliste eesmärkide saavutamisele, kasutades noorte-, haridus-, töö- ja sotsiaalvaldkonna lähenemisi, mis hõlmavad individuaalset, grupi- ja kogukonnatööd.

Maakonna- või linnaülesed koordinaatorid vastutavad NGTS-i teenuste strateegilise juhtimise³⁸ ja arendamise eest. Nende ülesanne on korraldada ja toetada NHSe noorte töö-, hariduse- ja koolitusvõimaluste leidmisel, tagades NGTS-i tõhusa rakendamise kokkulepitud piirkonnas. Lisaks koordineerivad nad kokkulepitud piirkonnas erinevate osapoolte (nt omavalitsused, haridusasutused, töötukassa, noorsootöö organisatsioonid, tööandjad) koostööd.

Meetme tegevuste elluviimise raames koguvad noorte heaolu spetsialistid noorte toetamise kirjeldamisega seotud andmeid, mida kasutatakse ka käesoleva hanke analüüsi tarbeks.

³⁷ <https://rtk.ee/noorte-korge-toohoive-taseme-saavutamine-ja-hoidmine>

³⁸ Vastutavad ka avatud taotlusvooru kaudu saadud toe aruandluse eest

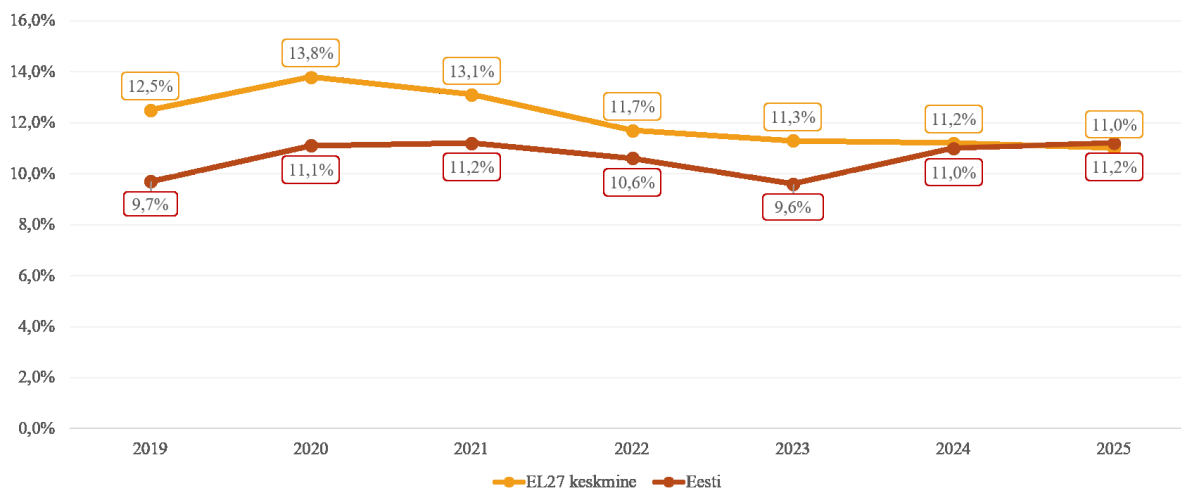
Sihtrühma taustainformatsioon

Mitteaktiivsete noorte kõrvalejäämine hariduse omandamisest ja tööturult on jätkuvalt tõsine ühiskondlik probleem. Noorte haavatavasse olukorda sattumine vähendab nende igapäevast heaolu ja suurendab tõenäosust jääda tööturult eemale, sattuda vaesusriski, olla sotsiaalselt tõrjutud ja saada madalamat töötasu. Eesti ühiskonna arengus ja majanduskasvu tagamisel on määrava tähtsusega, et iga noor saaks ennast teostada, leiaks endale sobiva rakenduse tööturul või jätkaks või täiendaks oma haridustaset või kvalifikatsiooni edasiõppimise kaudu. Peamiselt hinnatakse mitteaktiivsete noorte olukorda noorte, kes ei õpi ja ei tööta ega osale koolitusel, vanuses 15–29 statistika alusel.

Statistikaameti³⁹ andmetel on noorte, kes ei õpi ja ei tööta ega osale ka koolitusel (*edaspidi NEET-olukorras noored*) ja noorte vanuses 15–29 töötuse määr viimastel aastatel olnud heitlik ja pigem tõusuteel. Sellel on mitmeid põhjuseid.

NEET-olukorras noored

Eesti Statistikaameti⁴⁰ andmetel oli 2025. aasta seisuga Eestis 23 600 15–29-aastast NEET-olukorras noort. NEET-olukorras noorte hulgas on ka noored, kes on loobunud edasi õppimisest või tööotsingutest ja kes on haiguse ja/või puude tõttu mitteaktiivsed või kes hoolitsevad laste või teiste perekonnaliikmete eest. Eesti NEET-olukorras noorte määr oli 2024. aastal esmakordselt samal tasemel ELi keskmisega (EL: 11,2%, EE:11,0%)(vt Joonis 1).

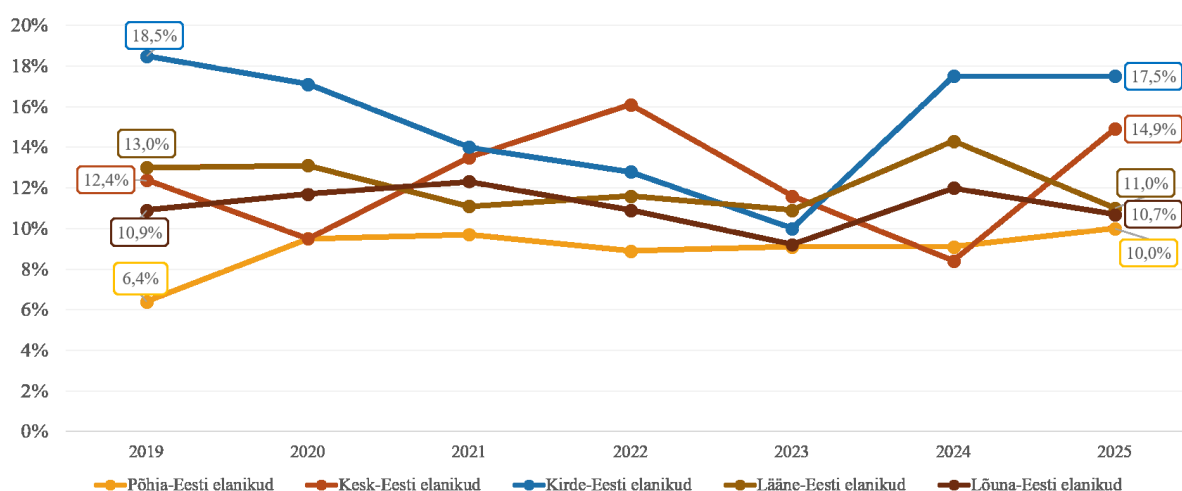

Joonis 1. NEET-olukorras noorte määr perioodil 2019–2025. Allikas: Eurostat (edat_lfse_20); Statistikaamet (2026) [tööpoliitika näitajad](#).

³⁹https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu__sotsiaalne-terjutus-laekeni-indikaatorid__vaesus-ja-ebaverdsus/LES39

⁴⁰ LES39: 15-34-AASTASED MITTETÖÖTAVAD NOORED, KES EI ÕPI EGA OSALE KOOLITUSEL (NEET-NOORED) VANUSERÜHMA JA ISIKUTE RÜHMA (SUGU, RAHVUS, HARIDUSTASE JM) JÄRGI. Statistika andmebaas

Eestis on NEET-olukorras noorte määr suurem just teistest rahvustest noorte seas (2025. aastal 14,7%), eestlaste puhul 9,9%. Meeste seas on NEET-noorte osakaal kõrgem kui naiste seas. 2025. aastal oli meeste puhul määr tõusnud 12,2%-ni, naistel oli määr 10,3%. Osaliselt on meeste NEET määra kasv ja naiste NEET määra langus tingitud metoodika muudatusest⁴¹. Kui varasemalt oli NEET-olukorras noorte määr maa-asulate elanike seas kõrgem võrreldes linnaliste asulate elanikega, siis alates 2023. aastast on trend vastupidine (2025. aastal linnalised asulad: 11,6%; maa-asulad: 10,4%). Põhja-, Kesk- ja Kirde-Eestis on NEET-olukorras noorte osakaal võrreldes 2023. aastaga pööranud tõusutrendi (Kesk-Eesti puhul alates 2024. aastast) (vt joonis 2). Varasemalt oli nendes piirkondades stabiilne NEET-noorte määra langus.

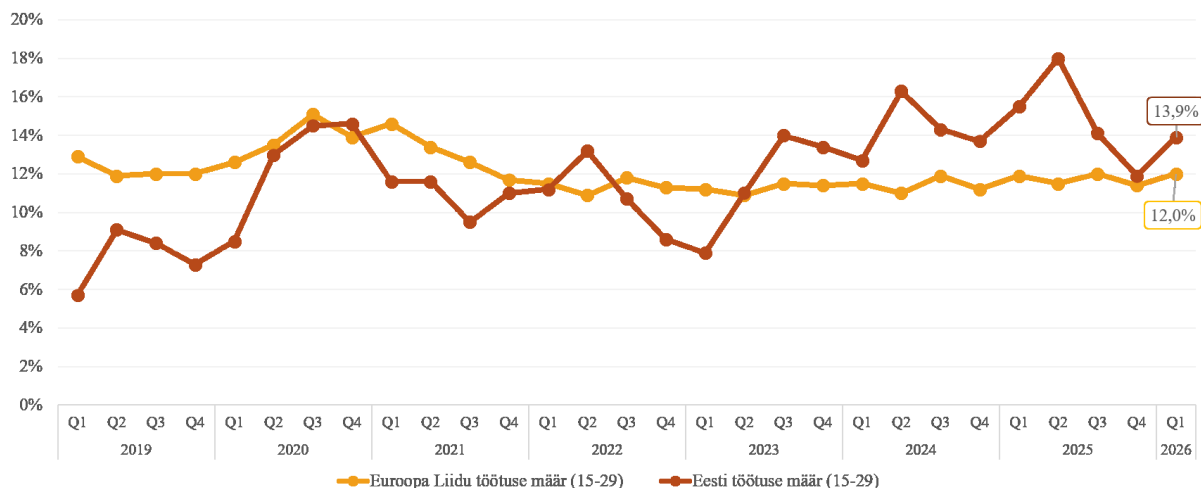
Joonis 2. NEET-olukorras 15-29-aastaste noorte määr (%) regiooniti, 2019-2025. Allikas: Statistikaamet (2026). [Tööpoliitika näitajad](#).

Statistikaameti andmetel oli 2025. aastal 8900 NEET-olukorras noort töötut ja 14800 mitteaktiivset. Mitteaktiivsete NEET-noorte arv langes kuni 2023. aastani, kuid alates 2024. aastast on olnud kasvutrendis. Mitteaktiivsuse põhjused on samuti struktuurilt muutunud. Vähenenud on mitteaktiivsus pereliikmete eest hoolitsemise tõttu ning kasvanud haiguse või vigastuse tõttu ning muul põhjusel mitteaktiivsete arv.

Töötud ja registreeritud töötud noored

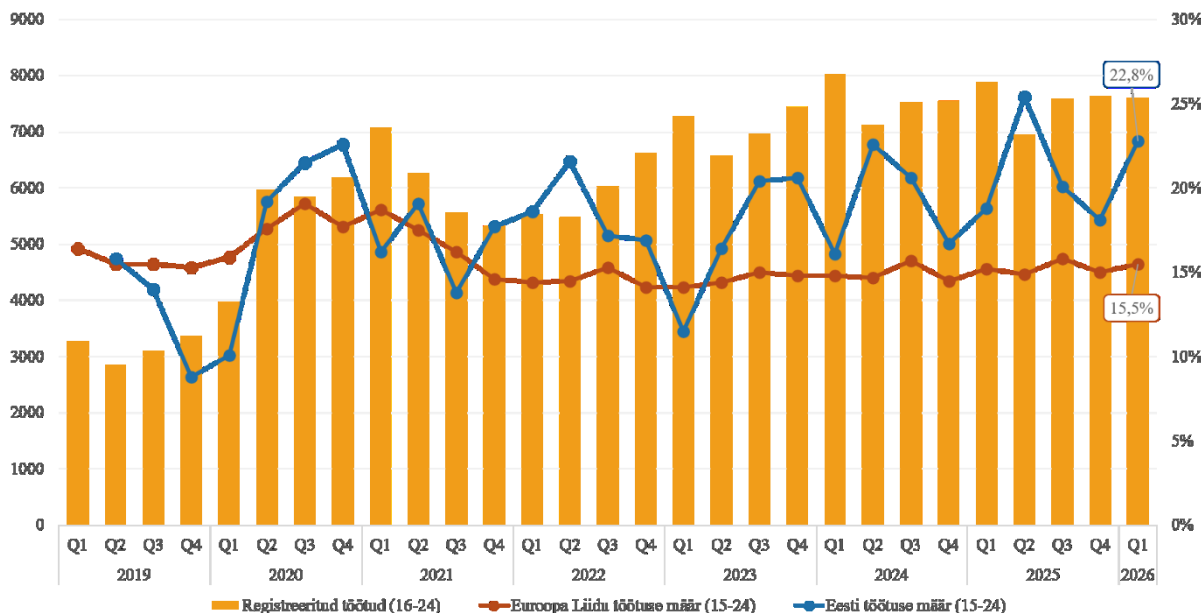
Eesti 15–29-aastaste noorte töötuse määr oli 2025. aastal 14,9%. 2025. aastal oli Eestis noorte töötuse määr viimase 8 aasta kõrgem. 15–29-aastaste töötuse määr (14,9%) on kõrgem kui Euroopa Liidu keskmine (11,7%). Kõige kõrgem noorte töötuse määr Euroopa Liidu riikidest oli 2025. aastal Hispaanias (18,6%) ja Rootsis (18,2%). 2026. aasta teises pooles Eestis 15-29-aastaste töötuse määr küll langes, kuid tõusis taas 2026.a I kvartalis 13,9%-ni, olles 0,2pp kõrgem kui eelneval aastal samal ajal (vt joonis 3).

⁴¹ Metoodika muudatus seisnes selles, et enne 2021. aastat arvestati NEET-olukorras noorte hulka kõik vanusevahemikus olevad lapsevanemad, kes said vanemahüvitist. Alates 2021. aastast arvestatakse ainult neid vanemahüvitist saavaid lapsevanemaid, kellel puudus varasem tööleping, ja neid, kes jäid peale vanemahüvitise lõppemist koju (sh nad ei õppinud sellel ajal).

Joonis 3. 15-29-aastaste noorte töötuse määr, 2019-2026 Q1 . Allikas: Eurostat (une_rt_q)

16–24-aastaste registreeritud töötute arv on alates 2019. aastast kasvanud. 2026. aasta I-kvartali lõpu seisuga oli töötuna registreeritud 7600 16-24-aastast töötut (vt joonis 4), mis moodustas 16,4% kõikidest registreeritud töötutest⁴². Samas on registreeritud töötute seas langenud vähenenud töövõimega noorte osakaal. Kui 2019. aastal moodustasid 16-24-aastased vähenenud töövõimega töötud kõikidest sama vanusgrupi noortest töötutest ca 19%, siis 2025. aastal keskmiselt 13%. 15-24 aastaste töötuse määr on oluliselt kõrgem kui 15-29-aastaste seas. Kui Euroopa Liidus keskmiselt on 15-24-aastaste noorte töötuse määr püsinud viimase seitsme aasta üsna stabiilsena, keskmiselt 16% , siis Eestis on noorte töötus olnud kasvutrendis ning jõudis 2025. aasta teises kvartalis rekordilise 25,4%-ni. Kuigi 2025. aasta teises pooles noorte töötus langes, tõusis see 2026. aasta I kvartalis taas 22,8%-ni.

Joonis 4. Registreeritud noorte töötute arv, Euroopa Liidu ja Eesti 15-24-aastaste töötuse määr, 2019-2026 Allikas: Töötukassa (Registreeritud töötud) ja Eurostat (une_rt_q)

⁴² Registreeritud töötud (Eesti Töötukassa)

Potentsiaalselt abivajavad noored

Noortegarantii tugisüsteemi (*edaspidi NGTS*) seiresüsteem kinnitab, et mitteaktiivsete 16–26-aastaste noorte arv on viimastel aastatel suurenenud. Selle on tinginud ka metoodiline muudatus, kus rahvusvahelise kaitse saajad (peamiselt Ukraina noored) on lisatud seirenimekirja. Kui 15. seire (märts 2025) näitas, et Eestis on kokku⁴³ 12540 potentsiaalselt abivajavat noort, siis 16. seires (oktoober 2025) oli potentsiaalselt abivajavate noorte arv 1301 võrra tõusnud (13841 noort). Nende seas oli 1238 rahvusvahelise kaitse saajat ja 1896 alaealist noort. Sarnane trend on olnud ka varem, et oktoobri seires on märtsi seiretega võrreldes rohkem noori. Mehi oli seires veidi enam (52,4%) kui naisi (47,6%). Lisaks näitab seire, et viimane ametlik töökogemus on nimekirjas olevat noortel olnud rohkem kui aasta tagasi või töökogemus puudub 70,5%-l seires välja tulnud noortest ja keskmiselt on noor seires välja tulnud neli korda. Seega on nimekirjas palju noori, kes on selles olukorras olnud kaks aastat ja enam ning töökogemus kas üldse puudub või on see vähene.

NEET-olukorda sattumise põhjused

Haavatavasse olukorda sattumist võivad põhjustada erinevad individuaalsed ja struktuursed tegurid. Individuaalsed saavad olla näiteks noore sugu, elukoht, pere majanduslik olukord, töötud sõbrad, kehvad suhted vanematega, vanemate madal haridustase või töötus, väärkohtlemine, hooletusse jätmine, töökogemuse puudumine, katkestatud haridus ja kvalifikatsiooni puudumine (Petrescu et al., 2024; Rahmani et al., 2024; Simões, 2024; Tosun jt, 2024). Eestis on sagedasemad põhjused noore NEET-olukorda sattumiseks välispäritolu, töökogemuse puudumine, vanemate madal haridustase või töötus, põhiharidusega piirduv haridustee või noorelt emaks saamine (Sõstra, 2023).

Üle-eestiliselt on peamiseks põhjuseks välja toodud madal haridustase. Eesti Statistikaameti seisuga oli 1. jaanuari 2025 seisuga Eestis 18–26-aastaseid noori 124 284, kellest madala haridustasemega mitteõppijad oli 19 426⁴⁴. Kuigi neist 10 777 on kunagi kesk- või kutsekeskharidust omandamist jätkanud, nad seda ei lõpetanud. Vanusegrupi dünaamika on viimase viie aasta perioodi jooksul muutunud, 2018. aastal oli grupis kõige rohkem 26-aastaseid, 2025. aastal on kõige rohkem 18-aastaseid. Madala haridustasemega meeste osakaal on kõrgem kui naiste oma. 2018. aastal oli madala haridustasemega 18–26 aastaste meeste osakaal 21,4%, naiste oma 12%.

Rahvuste järgi vaadates paistab silma, et viimasel kahel aastal on madala haridustasemega muust rahvusest noorte osakaal kasvanud. Kõige teravamat kasvu on märgata ukrainlaste hulgas, kui kuni 2023. aastani oli madala haridustasemega 18–26-aastaste ukrainlaste osakaal 10% lähedal, oli 2024. aastal sama osakaal juba 13,6% ning 2025. aastal 17,8%. Eestlaste osakaal on samal ajal 0,9 protsendipunkti võrra langenud (2023. aastal 15,7% ja 2025. aastal

⁴³ Seotud on kõik KOVid

⁴⁴ <https://stat.ee/et/uudised/madala-haridustasemega-noorte-osakaal-vahenenud-hariduslik-lohe-rahvuste-vahel-viimastel-aastatel-suurenenud>

14,8%). Madala haridustasemega vene noorte osakaal on kogu vaadeldava perioodi jooksul olnud kõrgem kui kõigi noorte peale kokku ning on tõusuteel. 2025. aastal oli kõigist 18–26-aastastest venelastest madala haridustasemega 21,2% (kõigi noorte puhul osakaal 15,6%). Kõigist muudest rahvusest noorte puhul paistab silma üldisest oluliselt väiksem osakaal madala haridustasemega noori, kuid ka see on viimase paari aastaga hoogsalt tõusnud – 2018. aastal 5,3%, 2023. aastal 7,4% ning 2025. aastaks 10,2%.

Uuringuga seotud dokumendid

Noortegarantii ja NEET-olukorras noorte toetamisega seotud dokumendid

Leitavad elektrooniliselt:

- Eurofound. (2024). Becoming adults: Young people in a post-pandemic world. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koduleht, <https://www.mkm.ee/too-ja-vordsed-voimalused/toohoive/noorte-toetamine>
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi määrus „Töölase konkurentsivõime toetamine“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/121072023002?leiaKehtiv>
- Noortegarantii tugevdamise riigisisene tegevuskava perioodiks 2022-2027. (2021). Sotsiaalministeerium, <https://sm.ee/media/2324/download>
- Nõukogu soovitus töösilla kohta, millega tugevdatakse noortegarantiid ja asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta, eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0277&from=EN
- Tegevuskava Euroopa Liidu noortegarantii elluviimiseks. (2014). Sotsiaalministeerium, <https://www.mkm.ee/sites/default/files/documents/2025-07/Tegevuskava%20Euroopa%20Liidu%20noortegarantii%20elluviimiseks%202014-2021.pdf>
- “Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele“ kohandatud ülevaade. (2021). Haridus- ja Noorteamet. Sotsiaalkindlustusamet, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/media/2472/download>

Ei ole avalikult leitavad, edastatakse elektrooniliselt:

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi käskkiri „Noorte, kes ei õpi ega tööta, ja tervise tõttu tööturul haavatavamas olukorras olevate inimeste tööturul toetamine“.
- Pedanik, R., Aps, J., Kostabi, E., Kaasik, J. (2021). Valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele. Tulevikumudeli kirjeldus. Haridus- ja Noorteamet. Sotsiaalse Innovatsiooni labor MTÜ.

Noortegarantii tugisüsteemiga seotud dokumendid

Leitavad elektrooniliselt:

- Käger, M., Õunapuu, T., Kivistik, K., Tambur, M., Kaldur, K. (2020). Noortegarantii tugisüsteemi rakendamise mõju ja tulemuslikkuse analüüs. Lõpparuanne. MTÜ Balti Uuringute Instituut ja OÜ LevelLab. Sotsiaalministeerium, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2026-03/Noortegarantii%20tugis%C3%BCsteemi%20rakendamise%20m%C3%B5ju%20ja%20tulemuslikkuse%20anal%C3%BC%C3%BCs.pdf>

- NGTSi tegevusi toetav taotlusvoor ja seotud määrus, <https://rtk.ee/noorte-korge-toohoive-taseme-saavutamine-ja-hoidmine>
- Noortegarantii tugisüsteem. Juhtumikorralduslik juhend noorte heaolu spetsialistidele. (2025). Sotsiaalkindlustusamet, https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2026-03/NGTS%20juhtumikorralduslik%20juhend_09.03.26.pdf
- Noortegarantii tugisüsteemi koduleht, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/ngts>
- Noortegarantii tugisüsteemi noorte heaolu spetsialisti pädevusraamistik, peamised tööülesanded ja täiendusõppe kontseptsioon. (2023). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2025-09/FIN_%20NGTS%20NOORTE%20HEAOLU%20SPETSIALISTI%20KOMPETE NTSIMUDEL%20JA%20T%C3%84IENDUS%C3%95PPE%20KONTSEPTSIOON.docx.pdf
- Noortegarantii tugisüsteemi pilootprojekti 2021-2023 taipamised. (2023). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Sotsiaalkindlustusamet, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2026-03/Noortegarantii-tugisusteemi-arendustoo-2022-3.pdf>
- Paabort, H. (2023). Case study: Estonian Youth Guarantee support system. In: P. Flynn, & H. Paabort (Eds.), *Best practice interventions in Formal and Non-formal Education of Youth NEETs in Rural Areas Across Europe* (pp. 15–28).

Uuringu teemadega seotud teised dokumendid

Leitavad elektrooniliselt:

- Sotsiaalhoolekande seadus, <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/130122025029?leiaKehtiv>
- Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus, <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/117102025008?leiaKehtiv>
- Lapse heaolu hindamise käsiraamat, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/lapse-heaolu-hindamise-kasiraamat>
- Täisealise inimese abi- ja toetusvajaduse hindamise juhend, <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/documents/2025-01/T%C3%A4isealise%20abi-%20ja%20toetusvajaduse%20hindamise%20juhend%202025.pdf>
- Heaolu arengukava 2023-2030, <https://sm.ee/heaolu-arengukava-2023-2030>
- Noortevaldkonna arengukava 2021-2035, https://hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1._haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf

Valik noortegarantii ja Eesti NEET-olukorras (haavatavas olukorras) noorte toetamisega seotud viimastest uuringutest

- Beilmann, M., Kährik, A. (2026). NEET-olukorras „tublid tüdrukud“ – nähtamatud nii koolis kui ka tugiteenustes. *Riigikogu Toimetised*, 53, 121–132.
- Beilmann, M., Otstavel, S., Kõiv, K., Paabort, H. (2023). NEET-staatuses noored teenuste ja programmide võrgusilmas: kuidas paremini toetada mitteõppivaid ja -töötavaid noori?. *Sotsiaaltöö*.
- Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava meetme “Noorte tööhõivevalmiduse toetamine ning vaesuse mõju vähendamine noorsootöö teenuste kättesaadavuse kaudu” eesmärgipärasuse ja tulemuslikkuse vahehindamine. Lõpparuanne. (2019). Civitta Eesti AS. Haridus- ja Teadusministeerium.
- Kõiv, K. (2026). Supporting NEET Youth in Continuing Their Learning Path Through the Assessment and Development of Preconditions for Self-Directed Learning. [Doktoritöö, Tartu Ülikool]. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Lauri, T., Toots, A., Chevalier, T., Broka, A., Hofäcker, D. (2025). Policy mixes and youth vulnerability in Europe: A qualitative comparative analysis of the NEET rate. *Journal of European Social Policy*, 35 (2), 157–172. DOI: 10.1177/09589287241311
- Nugin, R., Unt, M., Roosalu, T. (2022). Kõrvale jäänud noor kui kohaliku tasandi väljakutse: noortega töötava spetsialisti vaade. *RASI toimetised*, 19, 1–49.
- Paabort, H. (2026). Equisupport model for public sector policymaking with young people in education and employment transitions. [Doktoritöö, Tartu Ülikool]. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Paabort, H., Beilmann, M. (2025). Poliitikakujundamise vajalikud nihked NEET-olukorras noortega töötamiseks. *Riigikogu Toimetised*, 52, 93–104.
- Roosalu, T.; Nugin, R.; Rannala, I.-E.; Kazjulja, M.; Taru, M.; Raudsepp, M.; Unt, M. (2022). TASK-U: Noorte mitmetasandilise sotsiaalse kaasatuse dünaamiline mudel. *RASI toimetised*, 21, 1–30.
- Rämmer, A., Kivimäe, A., Kõtsi, K., Žuravljova, M. (2023). Youth-Centred Research-Based Model — An Innovative Tool in Youth Work. *Youth*, 3 (3), 1004–1012. DOI: 10.3390/youth3030064.
- Sõstra, K. (2023). Mis mõjutab noorte NEET staatusesse langemist? Eesti Statistikaamet. Haridus- ja Noorteamet.
- Taurelli, S., Paabort, H., Themelel, M., Petkovic, S. (2025). *Governance practices for Youth Guarantee*. The case of Estonia. European Training Foundation.
- Taru, M. (2024). Perspectives on Policy Support to Youth Transition to the Labour Market in Two EU countries: The Cases of Estonia and Italy. [Doktoritöö]. Tallinna Ülikool.

Tehnilise kirjelduse lisad:

Tehnilise kirjelduse Lisa 1 – Hindamiskriteeriumid ja hindamismetoodika

Tehnilise kirjelduse Lisa 2 – Vorm I

Tehnilise kirjelduse Lisa 3 – Nõuded uuringu meeskonna tegijale

Tehnilise kirjelduse Lisa 4 – Hankelepingu projekt (sh lepingu lisad 1 – 3)

Tehnilise kirjelduse Lisa 5 – Peamiste NGTS-i kohta kogutavate andmete loetelu